

מבוא

איך נצח ריב"ח את בני אתונא בשיתתם עמו, ובמדרש איכה באה השמועה רק על יתרון בני ירושלים נגד בני אתונא המפורסמת בתכמת העולם.

ז) המדרשים אשר השתמשו במדרש איכה:

1) במדרש שמות רבה פכ"ז ריש יתרו במאמר א"ר יהושע בן לוי כשהגלה נבוכדנצר את ישראל לבבל היו כפותים מאחוריהם, נמצא שם הוספה בגוף המדרש „כמו שכתוב במדרש איכה עד כי מפני חרבות נדרו“, ובמדרש איכה פ"ב סוף פסוק בלע ה' לא נמצא המאמר מ' יהושע בן לוי רק מתחיל שם: הלכו להם אצל ישמעאלים והוציאו להם מיני מלוחים ונודות מנופותות כו', ורק הסיום נמצא שם כי מפני חרבות נדרו מפני חרבו של נבוכדנצר נדרו. והמאמר בשלימות נמצא בתנחומא הנדפס מכבר יתרו אות ה' ומתחיל שם א"ר יהושע בן לוי כשהגלה נבוכדנצר את ישראל לבבל היו כפותים ידיהם מאחוריהם כו', ומסופר גם שם כיון שעברו על בני ישמעאל כו', יצאו בני ישמעאל לקראתן והוציאו להן פת מלוח והביאו נודות ריקים כו', וסיים גם שם כי מפני חרבות נדרו כו'. לכן לרעתי יותר נכון להגיה „כמו שכתוב במדרש תנחומא“ ובודאי ה' כתוב כמו שכתוב במ"א והוא ר"ת במדרש אחר, או במדרש אגדה, והמעתיקים או המדפיסים הציגו במדרש איכה. וגם הדרוש במדרש שמות רבה שם על טוב שבן קרב מאח רחוק, והוא בתנחומא שם, ובעל מסדר שמ"ר שאב הרבה מהתנחומא ל' שמות הנדפס מכבר, והתנחומא הנדפס מכבר ל' שמות הוא הילמדנו מ' שמות, עיין מבוא התנחומא ס' ט' אות ב', ומאמרים מן מדרש איכה רבה לא נמצאים.

2) מדרש ויקרא רבה הוא מן המדרשים הקדומים (ה' כבר מסודר לפני בעל הערוך ורש"י ז"ל ונזכר בתשובת הגאונים שערי תשובה ס' מ"ה „באגדה דויקרא רבה“) כבר שמש במדרש איכה כמו: (פ"ו אות ה') א"ר אהבה בר זעירא כתיב עשה ה' אשר זמם, עד ר' יעקב דכפר חנין אמר בזע פורפרייה, הוא ממדרש איכה רבה פ"ב י"ז פסוק עשה ה' אשר זמם. עוד שם (פ"ז אות ה') וערבה לה' מנחת יהודה וגו' כימי עולם זה משה כו', הוא באיכה רבה ה' כ"א פסוק השיבנו.

עוד שם (פ"ט אות א') קומי רוני בלילה ר' יודן וריש לקיש כו' הוא במדרש איכה פ"ב י"ט פסוק קומי רוני. עוד שם (פמ"ו אות ד') ר' ישמעאל בר' יוסי ור' חנינא היו פושטים במגילת קינות בערב ט"ב כו', הוא במדרש איכה ד' כ' פסוק רוח אפנו. עוד שם, (ריש פמ"ו) ר' חנינא פתר קרייה בבנות ירושלים כו', הוא במדרש איכה ד' ט"ו פסוק סורו טמא. עוד שם (ריש פי"ז) טוב ה' לקיוו יבול לכל כו', הוא במדרש איכה ג' כ"ה פסוק טוב ה' לקיוו. עוד שם (פי"ט אות ה') א"ר שמלאי צער גדול נתן הקב"ה לאשה כו', ר' יוחנן בשם ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר כו', הוא במדרש איכה ה' י"ז פסוק על זאת היה דוה לבנו, ובו"ר הוא קצת ברחבה. מדרש במדבר רבה (א) ודברים רבה, לא מצאתי בהם דברים אשר שאבו מן מדרש איכה:

3) מדרש שיר השירים רבה. פ"א פסוק אל תראוני ר' יוחנן מייתי לה מן הדא משא דמשק וגו' עובות ערי ערוער מה זה עומד בדמשק ומזכיר ערוער כו', נמצא בפתיחא י' אבל שם מתחיל ר' יצחק פתח ובמדרש שה"ש מתחיל ר' יוחנן מייתי לה מן הדא ואולי מקור אחר ה' להמסדר מן מדרש שה"ש. ובמדרש שה"ש שם מוגא רק ההתחלה וכל המאמר נמצא גם באסתר רבה פ"ג ס' ד' והסיום משונה שם ממה שהוא בפתיחא דאיכה רבה. עוד שם פ"ג פסוק כמעט שעברתי אמר רשב"ג ע"י שהריהו מקצת צרתן של מלכות קצרה רוחן של אבותינו בתחלה, הוא באיכה רבה פ"ה פסוק בנפשנו: עוד

(א) במדרש נמ"ר פי"ב אות ג' ולמה קרי ליה קטב כ' אבא נכ כסנא אמר דהוה זנא סוגיה מן נלשין דלרנע עד סופיה דמשע כו', נמצא בקצת סימנים באיכה רבה פ"א פסוק כל דודפיה סגויה בין המלכים, וסי' להמסדר מקור אחר.

עוד במדרש שה"ש שם פ"ה פסוק פשטתי את כתנתי ר' חנינא אמר יום שנודג להם נבוכדנצר הרשע לישראל פשט מהם שני לכושים כו', הוא בפתיחה י"ב שם פסוק אני ישנה א"ר חייא בר אבא איכן מצינו שנקרא הקב"ה לכן של ישראל כו', היא בפתיחתא מ"ז, ושם הני' א"ר חייא ולא בר אבא, ואולי מקור אחד הי' לשניהם. עוד שם פ"ז פסוק זאת קומתך ר' ברכי' בשם ר' לוי אמר בשני מקומות פעלו ישראל עם הקב"ה, כסיני פעלו בלבם ולא פעלו בפיהם, הוא באיכה רבה פ"ג פסוק כי לא יונח :

(4) מדרש קהלת רבה. (נוכר מרבינו נסים בן יעקב בס' הַפְתַח בְּרִכּוֹת פ"א) כבר שמש במדרש איכה (ב) כמו שתראה פ"א פסוק כל הרברים יגעים ר"א בש"ר חנינא ברבי דר' אבהו הוה אמר הדין עובדא הוה באיתתא שהולוכה את בנה אצל הנהתום בקיסרין כו', הוא באיכה רבה פ"ג פסוק ויגרם .

שם פ"ב פסוק ושנאתי את החיים ר' הונא אמר ויהי האדם לנפש חיה, הוא באיכה רבה פ"א פסוק הכשיל כחי. שם פ"ג פסוק ועוד ראיתי ר' יוחנן בעא קמיה ר' אחא באיזה מקום הרגו את זכרי' כו', והוא באיכה רבה פ"ב פסוק בלע ה', ונמצא עוד זה במקומות אחרים. שם פ"ז פסוק טובה חכמה ג' בליוטין היו בירושלים כו', הוא באיכה רבה פ"א פסוק היו צריה לראש :

(5) מדרש אסתר רבה הוא מדרש מאוחר, וקשה לברר אם שמש במדרש איכה. בפ"א אות ד' ר' ברכי' אמר בני אכפיה וּבְנֵי אֲמֹרֵי וּרְבַנְי אֲמֵרֵי כו', ואף כי נמצא באיכה רבה פ"ג פסוק הביא בכליותי, אבל הוא שם בסגנון אחר. וכן בפ"ז ר' יוחנן שמע לה מהדין קרייה משא דמשק וגו' עוזבות ערי ערוער עומד בדמשק ומוכיר ערוער, נמצא ג"כ בפתיחה י' המתחלת ר' יצחק פתח ולא אותי קראתי יעקב עד סוף הפתיחה, רק הסיום משונה, בפתיחה סיים ראו מה גרמו לי עונותיכם לשרוף את ביתי ולחרוב את עירי, ולהגלות את בני בין או"ה ולישב לי לבדי איכה ישבה בדר, ובאסתר רבה שם סיים ראה מה גרמו לי חובתיך (יותר נכון עונותיך) לא די לך שהיית מונה לסעודת אנשים אף לסעודת נשים, הה"ד גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים, ע"ש בפ"י הרד"ל. והתחלת המאמר מהפתיחה נמצא גם בחזית פ"א פסוק אל תראוני שאני שחרחרתי, אבל שם אינו מובא בשם ר' יצחק רק מתחיל ר' יוחנן מיייתי לה מן הדא משא דמשק. עוד באסתר רבה פ"ז ויקראו סופרי המלך וגו' ככל אשר צוה המן, הוא צוה, והקב"ה לא צוה כו', הוא באיכה רבה פ"ג פ' מי זה אמר ותהי ה' לא צוה. במדרש רות לא נמצא דברים מן מדרש איכה :

(6) פסיקתא רבתי שאב איזה מאמרים מאיכה רבה כמו שתראה פכ"ט פסקא בכה תבכה שלשה דברים אני רואה בך נביא של שקר ורוצה ומבעט ביסורים הוא מאיכה רבה בפתיחתא סי' ל"ד. פ"ל פסקא איכה ישבה בדר התחלת הפסקא היא מאיכה רבה פ"א פסוק טומאתה בשוליה עיין בפ"י מהרז"ו ובמאור עין. פסקא נחמו וכשהרגו את בן כוויבה כו', ומצאו נחש כרוך על לבו כו', הוא מאיכה רבה פ"ב פ' בלע ה'. פ"א פסקא ותאמר ציון מה יתאונן על חי העולמים, הוא באיכה רבה פ"ג פסוק מי זה אמר, ועוד נמצא בפסקא זו הרבה מאמרים נובעים מן איכה רבה ע"ש. פ"ג נמצאים איזה מאמרים הנובעים מן איכה רבה פ"ב פסוק מה אעירך. שם שם ברבר שהטאו בו לקו ובו מתנחמים, הוא באיכה רבה פ"א פסוק תבא כל רעתם. פ"ג פסקא כי פקד ה' את הנה, הסיפור מן מרים בת הנחום ושבעה בניה הוא נובע מן איכה רבה פ"א פסוק מ"ז המתחיל מעשה במרים בת הנחום. עוד שם קרוב הי' יכול לכל, הוא באיכה רבה פ"ג פסוק טוב ה' לקיו, ונמצא עוד הרבה מאמרים המתאימים קצת עם מדרש איכה, אבל יען כי נמצאים גם בירושלמי ופסיקתא דר"כ לכן בודאי נובעים משם : (6) מדרש שמואל שאב ממדרש איכה כמו פ"א אות ח' רבנן אמרי מי שהוא

בוכה

(ב) ובעל מקדש הפתיחות לקח פתיחה כ"כ המתחלת ר' יהושע דסכנין בש"ל לוי פתח וחזר את נולדך מן מדרש קב"ל פ"ג פסוק וישב העפר בחיזה שיטוי, או מקור אחד היה להם, ועיין במבוא פקד ב'.

בוכה אינו אוכל, הוא מאיכה רבה פ"א פסוק בכה תבכה. פ"ג אות ח' כמה הוא רגע כו', הוא באיכה רבה פ"ב פסוק קומי רני: פ"ד אות ג' עשר קרנות כו', הוא באיכה רבה פ"ב פסוק גרע בחרו אף. פ"ה אות י"ז כולן היו נהנות בראשן של ישראל, הוא באיכה רבה שם. פ"ב בסופו ערב תשעה באב כל אותם השנים שהיו ישראל במדבר הי' כרוז יוצא כו', הוא בפתיחתא דאיכה סי' ל"ג, וזה נוסף אל המדרש שמואל מאיזה מעתיק אשר העתיק למענו והובא אל המדרש, אבל אין להמאמר שום שייכות להמדרש שם:

במדרש משלי לא נמצא דברים מן מדרש איכה (ג):

ח) שמות תנאים ואמוראים במדרש איכה ובפתיחת ע"פ סדר אלפא ביתא.

בפרק הזה אני נותן לפני הקוראים שמות התנאים והאמוראים המובאים בפתיחות ובגוף המדרש איכה ע"פ סדר א"ב, מה שאמרו בשם עצמם, ומה שאמרו בשם אחרים, רבותיהם או חבריהם, וגם מה שאמרו אחרים בשמם, ובכלם ציינתי באיזה אות כן הפתיחה, ובאיזה פרשה מגוף המדרש ובאיזה פסוק נמצא. גם התחלת הפסוק, למשל אם ציינתי א' ה' הכוונה פרשה א' פסוק ח'. גם ערכתי הערות קצרות עליהם, כי אין פה המקום להאריך, ולזה נדרש ספר שלם:

אות א

ר' אבא, (א). פתיחה אות ל"ד (ב). בגוף המדרש פרשה ב' פסוק י"ט קומי רוני (ג):

ר' אבא בר זבדא, (ד). ג' מ"א פסוק נשא לבבנו, ביחד עם ר' תנחום בר חנילאי ור' יאשיהו (ה):

ר' אבא בר ירמיה, (ו). ה' ט"ו שבת משוש (ז):

ר' אבא בר כהנא, (ח). ריש פתיחה א', וריש פתיחה ב'. עוד שם, פתיחה ג', פתיחה ה', פתיחה י', פתיחה י"ב, פתיחה כ"ג. עוד שם, ביחד עם ר' לוי, פתיחה ל"ג ביחד עם ר' אסי משום דעולא בשם רבי (ט): בגוף המדרש א' ג' כל רודפיה: א' מ' טומאתה בשוליה ר' ברכיה בשמו: א' מ' ותרד פלאים: א' י"ג ממרום שלח אש בשם ר' לוי: א' י"ג פרש רשת לרגלי: א' מ"ו סלה א': א' מ"ו כי רחק: ב' י"ג מה אעירך

(ג) פה המקום להעיר כי תרגום איכה שאב הכנה מן מדרש איכה רבה אבל המה מעט נמספר לא כשאר תרגומי המגלות. ועיין אמרי בינה להגאון הר"ן חיות ז"ל (דף כ"ב ע"א) הניח דוגמאות פ"ש. (ומה שהביא שהתרגום מוזכר בערך ערך גלוקדקא יש לתקן גלוגדקא). וגם הכה החכם מוהל"ל אפרים זילבער בקפירו שנה ירושלים העיר על איזה דרשות אשר המדרש איכה הי' לו לתקור.

גם בקינות נחשפה כאב נמצאים הכנה קינות אשר שאבו מן מדרש איכה רבה:

(א) א' אבא בר ירמיה וזין להכניע מי הוא, ובסוף ערך ר' אבא בר ממל כתב כי סתם ר' אבא הוא ר' אבא בר ממל, ונובעים דכיון מן היוחסין, אף שלא הזכירו בשם, כי כן יסד בעל סדה"ל כל הערכים על ס' היוחסין, ובעל סדה"ל שם ובסוף ר' אבא מלכיע שר"א סתם איננו ר' אבא בר ממל, וכן עיקר.

(ב) עיין שם בפתיחה שבעטס ט"ו, ומה שהבאתי בשם הילקוע: (ג) כאשר אליון המקומות מגוף המדרש אליון דק האותיות כמו למשל "ה' ט"ו. אות ט' מראה על הפרשה, ואות ט' מראה על הפסוק היינו פרשה ט' פסוק ע': (ד) הי' תלמיד רב כוונא, עיין סדה"ל בערכו, והי' נדור השני, עיין אודותיו מראה הירושלמי דף ס"ו ע"ב והי' כן א"י וידר לבב: (ה) המאמר הזה נשנה בירושלמי חגיגות פ"ג ס"א דף ס"ה ע"א ושם איתא ר' נח בר זבדא, והוא כמו ר' אבא בר זבדא, כחוקיו האלף, ובמדרש איכה הנדפס ר' ביבא בר זבדא י"ל רבי

בא בר זבדא: (ו) בירושלמי נמצא הכנה פעמים מאחרים אשר ר' זעירא אמר בשמו, ובבבלי נמצא ר' יורא אמר בשמו, ובבבלי איתא תמיד רבה בר ירמיה עיין סדה"ל דף 386 ערך רבה בר ירמיה: (ז) המאמר הזה נשנה בירושלמי סוטה פ"ט ה"ב (דף כ"ד ע"ב) ושם נאמר אבא בר רב ירמיה, ונמצא עוד בהכנה מקומות בירושלמי בלי התואר "רבי": (ח) נזכר הכנה פעמים במדרשים והיו מנדולי רבין דאגדתא חבירו על ר' לוי וסי' נזכרו על ר' יוחנן ואחרים. עיין דור דור ודוכונו ח"ג דף 138 ועיין בספר אגדת אמוראי ארץ ישראל

להחוקר המהולל דר' גלבער דף 218: (ט) המאמר הזה מקורו בירושלמי חגיגות פ"ד (דף ס"ט ע"ג) ושם איתא רב חייה בר אשי בשם רב, ואין ספק אליו כי בירושלמי כתב יד שהי' לפני מקור הפסוקים הי' כמות ר'

אעירך בש"ר יוחנן: ג' כ"א זאת אשיב: ג' ס"ד תשיב להם גמול: ד' ח' חשך משחור
 הארם: ד' ט"ו סורו טמא (י): ה' א' זכור ה':
 ר' אבדימי (יא). א' א' ישבה בדרך ר' ברבי בשמי (יב): ר' אבדימי דמן חיפא
 א' ד' דרכי ציון:

ר' אבהו (ג). פתיחא ד', פתיחא ט"ז, פתיחא י"ז: פתיחא ה' ופתיחא ו' בשם
 ר' יוסי בר חנינא (ד): בנות המדרש א' ג' כל רודפיה: א' ו' היו שריה (טו): א' ט"ז
 ביחד עם ר' חזקיה בש"ר יוחנן: ב' ג' השיב אחר ימינו, ביחד עם עוריה בשם ריש
 לקיש (טז): ב' ו' יוחסם כגן: ג' ד', גדר בעדי (יז): ג' י"ד הייתי שחוק: ג' י"ז ותונח:
 ג' כ"ד חלקי ה' בש"ר יוחנן: ד' א' איכה יועם (יח):

ר' אבין (יט). פתיחא י"ח וי"ט ול"ג: במדרש א' ט"ז כי רחק ממני מנחם: ב'
 י"ג, כי גדול בהם שברך: ג' ט"ו השביעני במרוצים: ד' ט"ו סורו טמא:
 ר' אהבה בר זעירא: עיני ר' אחוזה בר זעירא:

ר' ארשייא או ר' הרשייא (כ) ר' פנחס בשמו פתיחא י"ב וכ"ב וכ"ג: במדרש
 א' ו' היו שריה כאילים ריש לקיש בשמו (כא): א' ו' וילכו בלא כת ר' הונא ור' אחא
 וריש לקיש בשמו (כב): ב' ב' בלע ה' ר' פנחס בשמו: ד' כ"ב תם עונך ר' פנחס בשמו:
 ר' אחא (כג). פתיחא ה' ר' נחמן בשמו: עוד שם ר' יהושע ור' נחמ' בשמו
 (כג*): עוד שם וגם בפתיחא כ"ג ר' יודן שאל אותו: ר' אחא סתם פתיחא כ"ב כ"ה
 ול"ד

אנח בר כהנא ור' חייה בר אשי בשם רב, ונשמעו המלות. ר' אנח בר כהנא" או הוא הוסיף את שם ר' אנח
 בר כהנא, ומן ור' חייה בר אשי, נשארו המלות ור' אשי נתקום, נכר אשי" ונתקום בשם רבי ז"ל בשם רב.
 ובכ"י זכריהש מוזמנאוס מן הפתיחות כתוב ר' אחא [ל"ל ר' אנח] בר כהנא ור' חייה בר אשי בשם רב יוסף,
 נאמר לנכון ור' חייה בר אשי כמו שנקמתי. ורואיני בסדר הדורות ערך ר' אנח בר כהנא בשם ר' אנח בר
 כהנא ור' חייה בר אשי בשם רב כן הביא היוחסין ולא מלאמי עכ"ל. חולס אין ספק שלפני בעל היוחסין הי'
 הגי' כן בפתיחה דלויכה, גם נראה כי המלות משום דעולא נוסף מליחה מניה וליחה זיוולמי. וכן לימח
 זכ"י זכריהש מוזמנאוס ואחד הוסיף כן, כי בגיטין פ"ח ומעניני ל' ע"ב מובא זה בשם עולא קתם. ובסדר הדורות שם
 בערך ר' אנח בר כהנא הביא רבא"ב ור' אשי, רבה סוף פתיחתא דלויכה, כיון למאמר שלפניו, וכן בערך
 אשי הביא רבא"ב ור' אשי משום עולא מדרש סוף פתיחתא דלויכה, הוא הוא המאמר שלפניו. גם בערך רבא"ב
 הביא טוד * משום עולא פתיחתא דלויכה שם, הוא ג"כ המאמר הג"ל: (י) כ"ה גם נפסקתא פסקא ותאמר
 עיין (קל"ב ע"ב) ובו"ר פט"ז, וכל מדרש איכה נדפס הגי' ר' יוסי זומר, והענין בערך דקין הביא הגי'
 בשם יו"ר ר' אשי זומר: (יא) ונכר רבה פעמים זיוולמי ותמיד נאמר, דמן ויפה" על שם מקומו, והוא מן
 האמוראים הקדמונים של דור השלישי והוא ג"כ המובא בזכ"י ר' ירמי דמן חיפה, ונמלא א' ר' אנדימי
 דמיפה: (יב) לזה כיון הסה"ל ערך אנדימי ר' ברבי בשמו מדרש ריש איכה: (יג) הוא ר' אנח בר כהנא
 ממלמדי ר' יוחנן וזכר רבה פעמים זיוולמי, משום זה היה נקיסרין, והגך לדרוס ולגריה ולאליכאנדיה,
 זימו ילדומו היה בעצמיו ר' למד שם אלל ר' יוחנן, ולפעמים הלך אח"כ לעבדיה אחר שקטע זימו נקיסרין,
 ר' זעירא הי' טובה זו כבוד כמלמד לרב, עיין ירושלמי ברכות פ"ח ה"ח, אבל לא היה המלידו ממש, עיין
 זבלי ברכות ת"י ע"א דקרי ליה מר, והיו לו שני בנים ר' זעירא ור' חנינא, והיה דרכו להסמוכה עם המינים,
 עיין ירושלמי חגיגת פ"ב ה"א ובי"ר פכ"ה, ועיין ארדמותי בסה"ל ובמנוחא זיוולמי (דף ל"ח ע"ב) ובספר דד"ו
 ח"ג לז 103 ועיין אגדת אמוראי ח"י דף 216. 353. 422: (ד) ובפסקתא פסקא איכה (דף ק"ט ע"א) הוא
 מובא המנוחא מן פתיחתא ד' וחס הגי' בשם ר' יוסי בר חנינא ועיין בפתיחא ד' הערה א' ובעל סדה"ל ערך
 ר' אנח הביא בשם ר' יוסי בר חנינא מדרש ריש פתיחתא דלויכה. הוא ריש פתיחתא ה' ופתיחתא ו': (ו) נדפס
 בעטפות א"ש יהודה: (ז) נדפס חקרים המלות, ור' אנח"י: (זי) נדפס הגי' ר' אימי: (ח) נדפס חסר שם
 האומר: (ט) נזכר רבה פעמים זיוולמי. והיה דבור הרביעי ודבור החמישי, ואמר כמה זכרים בשם רבין
 דאמר עיין מנחא זיוולמי, והביא שם כי זה ר' אבין היה נביל לילך נבבל כבד קודם השמד גאללוס, ועיין
 זבלי פסחים פ"ד ע"א ח"ל ר' ירמי לר' אבין כי חלית לקמיה דר' אנח רמי ליה כו', נראה שלמד ג"כ אלל
 ר' אנח, ומכר ג"כ בהרבה מקומות זבבלי ונקרא רבין כלומר ר' אבין, ושם ר' אבין הי', הראשון הי' מן
 האמוראים הראשונים, ור' אלעזר אומר בשמו, עיין ירושלמי פסחים פ"ד ה"א, כמובא פ"ג ה"ד, גיטין פ"ב
 ה"א שבעות פ"ח ה"א וסה"י, ובכ"י: (כ) הוא רבי הושעיה רבה, ובזבבלי ר' הושעיה ר' אבא היה תלמיד
 דר' חייה עיין ירושלמי שבת פ"ג ה"א, ולמד ג"כ אלל בר קפרא ת"ק כ"ד ע"א, מושבו היה בדרום עם אביו,
 עיין זבלי ב"ב ל"ט ע"א וירושלמי שבעות פ"ו ה"ז, ואח"כ נקיסרין, מגדולי תלמידיו הוא ר' יוחנן עיין ירושלמי
 סנהדרין פ"א דף ל' ע"ב וזבלי פיורבין ריש פ"ה, ועיין מנחא זיוולמי ע"ד ע"א ודל"ח ח"ג לז 54. והגדת
 המוראי ח"י המוקד ר' בלעזר פכר ה' 97. 89. 108: (כא) נדפס ל' שמעון נן לקיש בשם ר' יושע:
 (כב) נדפס חקרים המלות, בשם ר' הושעיה"י: (כג) הי' דבור הרביעי והיה מלוד ומזכר בהרבה מקומות
 זיוולמי וזבבלי ונמדרשים: (כג*) עיין להלן הערה כ"ד*:

מבוא

יב

י"ד. עוד שם: בנוף המדרש א' ב' בכה תבכה: א' ג' גלתה יהודה: שם שם ומרוב עבודה: א' ו' וילכו בלא כח: א' ט"ו ד"ה מעשה במרים בתו של נקדימון: א' י"ט קראתי למאהבי (כ): א' ב' ראה ה' והבישה ר' יודן בראש שניגא בשמו: ב' א' איכה יעיב ההפך עלי בלהות: ב' א' ולא זכר הרום: ב' ו' זנה א' ביחד עם ר' תנינא ור' מיאשה בש"ר נאיא: ב' י"ז וישמח עליך אויב: ג' ח' גם כי אועק: ג יז ותונח: ג' מ"ט עיני נגרה בש"ר שמואל בר נחמני: ד' ו' ויגדל עון בת עמי ר' יהושע ור' אחא בשם ר' נחמי (כד*): ד' י"ג מתחמא נביאיה ר' יודן שאל אותו:

ר' אחווה בר זעירא. ב' י"ז עשה ה' (כה):
 ר' איבו או ר' אייבו (כו). פתיחא כ"ב כ"ד: במדרש א' א' העיר רבתי עם (כו): א' ב' ד"א בכה תבכה: א' ב' ד"א בכה תבכה ארשב": א' ב' בלילה: א' ט"ז כי רחק ממני מנחם ר' יודן בשמו (כה): ב' א' ולא זכר הרום: ב' ד' דרך קשתו: ב' ה' היה א' כאויב: ב' ז' זנה א' ביחד עם ר' ברכי' ור' חלבו בש"ר שמואל בר נחמני: ד' י"ט קלים היו רודפינו:

ר' אילם או ר' אילם. ב' ח' חשב ה':
 ר' אלכסנדר (ל). פתיחא כ' וכ"א. עוד שם: במדרש א' ב' ד"א בכה תבכה:
 ג' כ"ג הרשים לבקרים:

ר' אליעזר (לא). ביחד עם ר' יהושע פתיחא כ"ז: במדרש א' ה' היו צריה:
 ר' אליעזר הגדול (לב). פתיחא ל"ג:
 ר' אליעזר בנו של יוסי הגלילי (לג). ה' י"ז על זה היה דוה לבנו:
 ר' אלעזר בן עזריה (לד). ה' י"ח על הר ציון ששמש:
 ר' אלעזר בר מנחם. ב' י"ט קומי רוני בלילה ר' פנחס בשמו:
 ר' אלעזר בר מרינוס. ב' כ"ב תקרא כיום מועד (לה):
 ר' אלעזר בו יעקב. (לו) פתיחא כ"ד:

ר

(כד) נדפס הגי' א"כ חיוא חבל הערוך בערך הלך הביא את המדרש הזה וגורם ג"כ א"כ אחא: (כד*) כן הוא נכתב"י חבל נדפס גם בדפוס ראשון הגי' ר' יהושע נדבני נחמי' בשם ר' אחא, והיא גי' ישרה וכן במדרש שה"ט פ"א פסוק משכני אחירי אחא ר' יהושע בר נחמי' משום ר' אחא, וראיתי בסק"ד 97 196 הביא וז"ל ר' יהושע ור' נחמי' בש"ר אחא מדרש ריש פתיחא דאיכה, ר' יהושע זה לא ידעתי מי הוא עכ"ל. מה שהביא ריש פתיחא דאיכה הוא בפתיחא אות ה' שהבאתי למעלה, חבל צבור כי מ"ט הוא וז"ל ר' יהושע בר נחמי' ידוע והוא ר' ר' אחא כמו שהוא לכוון נדפס פ"ח ר' פסוק ויגדל עון בת עמי שהבאתי. ור' יהושע בר נחמי' ידוע והוא ר' יהושע הבהן, ונקרא ג"כ ר' יהושע בר נחמי' ומונח בסק"ד ל' 195 ר' יהושע הבהן בר נחמי': (כה) כ"ה כ"י, ונדפס גם בדפוס ראשון הגי' ר' אהבה בריה דר' זעירא, ונשנה המאמר בוי"כ פ"ו אות ד' וגם שם הגי' אהבה בר זעירא, והכל אחד ור' אחווה הוא ר' אהבה, כי אחווה הוא אהבה, ועיין בסק"ד ל' 34 בערך אהבה בר זעירא, והביא שם גם המדרש שלפנינו: (כו) מונח הרבה פעמים גם נדבני עיין סדה"ד: (כז) נדפס הגי' א"כ אחא בר כהנא, חולס להלן ב' ד' דרך קשתו, ובפסוק היה א' כחויב גם נדפס הגי' ר' אייבו, וכן בילקוט שושן רמז תקל"א הגי' א"כ אייבו ובעטות מליון שם ב"ט, וז"ל איכה רבתי: (כח) בירושלמי ברכות פ"ב ה"ד דף ה' ע"ה הגי' ר' יודן בריה דר' אייבו, ואין ספק שהי' כבוד ר' יודן בר' אהבה והכוונה בשם ר' אייבו והספיקוס הל"ג, נכ"ר וראיתי בסק"ד (ל' וזוהשי ל' 184) הביא וז"ל ר' יודן בר אייבו וירושלמי ברכות פ"ב ומדרש שמואל פ"ז, ועיין שהוא ברכה איכה על אלה חני בוכים ר' יודן בש"כ אייבו עכ"ל כוונתו ועיין שהוא אותו הענין מירושלמי ברכות, ואותו הענין מן מדרש שמואל הפירש ל"א כי המאמר וזהו מאמר אחר נמלא נזכר ר' יודן בר ר' אייבו, והעירותי בהערות שלי למדרש שמואל הפירש ל"א כי המאמר מן מדרש שמואל נמלא בפסיקתא הודש דף מ"ה פ"ב ושם הגי' ר' יודן בשם ר' אייבו, וכן בק"ד פ"ט פסוק שבת וזכר הגי' ר' יודן בשם ר' אייבו. מכל זה תראה כי הגי' בירושלמי בר אייבו היא משושפת: (ל) הוא מן האמוראים הוחר קדמונים וזכר בירושלמי ובבבלי ועיין סדה"ד. ועיין מה שכתב הרב החכם דר' בלכשני נקשרו אגדת אמרתי א"י ל' 195 וז' 204: (לא) ר' אליעזר קמח היה מדורות האמוראים של האמוראים (לב) הוא ר' אליעזר בן הורקנוס והוא ר' אליעזר בר פלוגתא דר' יהושע עיין סדה"ד: (לג) עיין אגדת התנאים ח"א מהל"ל ל' 100 וז' 160 ידוע ומייתקם לו ברייתא הסוללת ל"ב מדות הנקראים בשמו והי' בזמן תלמידי ל"ע, עיין דד"ח ח"ב ל' 167 וס' אגדת התנאים ח"ב ל' 292 וז' 307: (לד) נזכר הרבה פעמים במשנה ובגמרא, והוא קן דרוב של רבן גמליאל דיבנה, עיין סדה"ד ורא"ת ח"א ל' 219 וז' 240: (לה) ככ"י כמו: י' אלעזר קמח, חבל נדפס גם בדפוס ראשון כמו ר' אליעזר בר מרינוס, ובעל סדה"ד הביאו בשם המדרש שלפנינו: (לו) הוא מהמאמרים וידוע ששנתו קב ונקי ומזכר במשנה ובגמרא הרבה עיין ביוחסין ובסק"ד אודוסין:

ר' אלעזר בר צדוק. א' ה' היו צריה: א' ט"ז מעשה במרים בת ביתוס. עוד שם מעשה במרים בתו של נקדימון (לז): ב' א' ולא זכר הדום: ד' ח' חשך משחור תארם: עוד שם:

ר' אלעזר בן חרסום (לח). ב' ב' בלע א': עוד שם ד"ה עשרת אלפים עיירות: ר' אלעזר בר יוסי (לש). בשם ר' היננה בר אבהו ג' י"ז ותזנה (מ): ר' אלעזר המודעי (מא). ב' ב' בלע א': ג' ס"ו תרדוף באף: ר' אלעזר (סתם) (מב) פתיחא ה'. עוד שם, פתיחא כ"ג, כ"ז, ל', ל"ד ביחד עם ר' יוחנן: במדרש א' א' איכה ביחד עם ר' יוחנן (מג) א' א' ד"ה העיר רבתי עם: א' א' עובדא הוה בחד אתתא: ב' א' ויקרא באזני קול גדול בעי קמי ר' סימון (מד): ב' מ' ישבו לארץ: ב' י"א כלו בדמעות: ב' י"ד נביאיך חוו לך, ביחד עם ר' שמואל בר נחמני: ג' ל"ח מפי עליון: ד' י"א ויצת אש בציון: ד' ט"ו סורו סמא ביחד עם ר' יוסי בר חנינא: ה' כ"ב כי אם מאם מאסתנו:

ר' אמי (מה). פתיחא ב' רבי הוה משתלח לר' אמי ור' אסי: במדרש א' י"ג ממרום שלח אש שאל את ר' שמואל בר נחמני: ב' א': ג' מ"א נשא לבבנו, ביחד עם ר' אסי:

ר' אסי (מו). פתיחא ב'. פתיחא ל"ג ר' יעקב בר אסי בשמו: שם שם ביחד עם ר' אבא בר כהנא בשם ר' עולא (מז): במדרש ג' מ"א נשא לבבנו ביחד עם ר' אמי:

אות ב

ר' ביבי. א' ג' גלתה יהודה מעוני, ביחד עם ר' הונא בשם רב (סח): ר' ביבי סרנגי' א' ג' ממרום שלח אש וירדנה (סט):

ר'

ובס' אגדת המנאים ח"ב להרב הסוקר הגדול דר' באכטר 283 וזל 291: (לז) בעל סדה"ד בערך ר' שמעון בן גוריון (זל 364) הביא ח"ל ר' שמעון בן גוריון שפסקו כמתיס לנמו חתם מחות דיני לקופה של בשמיס בכל יום בו ל"ר אלעזר רחמיס קטורה בזנב הסוק ירושלמי ס"פ אעפ"י, ועל זה כתב בעל סדה"ד ונראה ער' אלעזר זה הוא ר' אלעזר בר לזוק שהביא מעשה כזה עם פתחמ בן [ז"ל בן] ל"ה בר לזוק וכ"מ מפורש בירושלמי רח"ל ע"כ. דבריו הם משוברים כי בתהלה הביא זה בשם ירושלמי ס"פ אעפ"י [כמוצות סוף פ"ה דף ג' ע"ג] ונעלם ממנו מה שהוסף ער' אלעזר זה הוא ר' אלעזר בר לזוק הלוא מפורש כן בירושלמי עם בפירוט ל"ר אלעזר בר לזוק, וגם הסיום וכו"מ מפורש בירושלמי רח"ל, הם דברים אשר אין בהם מובן כלל ומה צא להודיענו כזה. ובמקור איכה פ"א מסופר זה נבמו על נקדימון. ועיין חוספתא כמוצות פ"ה ובבלי כמוצות ס"ד פ"א: (לח) שיתם ככהונה גדולה י"א שמיס יומא ט' ע"א ועיין סדה"ד והביא שם את המדרש שלפניו: (לש) הוא אלעזר בר יוסי בן הלפתא עיין אגדת מנאים ח"ב זל 412. 415: (מ) בעל סדה"ד בערך ר' אלעזר בר יוסי בן הלפתא (זל ג') סייס ח"ל היוחסין שכן להזכירו בסדר מנאים ותנאי דברייחא, רק הביא בזכרון בני ר' יוסי בשם ר' מניסי בר' אבהו וז"ע עם ע"כ, וזכור שהיוחסין כוון למחמר שלפניו באיכה רבמי, ורחימי בפי' מהרז"ו במדרש עם שכתב ע"ל הכופר ר' חיינה ברבי דר' אבהו בשם ר' אלעזר בר יוסי. והמחמר נעשה בקה"ל פ"א פסוק כל הדברים יגעיס ושם איחא ר"ח וחסריס המלות "בר יוסי": (מא) עיין סדה"ד ר' אלעזר המודעי והביא שם את המדרש איכה שלפניו ועיין אגדת מנאים ח"ב זל 219: (מב) הוא ר' אלעזר בן דתס והוא תלמיד חבד מר' יוחנן ונקרא מריה דלכעא דינחל (יומא ט' ע"ג) עיין סדה"ד, והוא מגדולי האמוראים ועלה ממבל לא"י, ובבבל היה תלמיד מרב ושמואל, ובאגדת ר' שרידא גאון כחוב ובשנת תק"ו חיפער ר' יוחנן ור' אלעזר בשחא חלא, ועיין אודותיו מבוא בירושלמי דף ק"א ע"ב ועיין אגדת אמוראי ח"י להרמ"ח דר' באכטר זל 107. 213: (מג) כ"ה בכ"י ותסר כנדפס ומובא המחמר בילקוט איכה רחמ תקל"ז ותסר לזין והשמיט שמות האמוראי: (מד) כ"ה בכתב יד, אצל כנדפס הגי' ר' הושעי' שלח ואמר לרבי סימון: (מה) הוא תלמידו של רבי הושעיא ור' יוחנן: (מו) הוא חבירו של ר' אמי, ותלמיד מר' יוחנן עיין סדה"ד: (מז) המחמר הזה הביא גם בעל סדה"ד דף ל"ח: (מח) הגי' ר' ביבי ור' הונא בשם רב היא משוברים, והמחמר נובע מירושלמי דמאי פ"ד ה"ה דף כ"ד ע"א) ושם נלמח ר' בא בר הונא בשם רב, וכן נענה המחמר כנסתוקתא דר"ל פסקא עשר עשר (דף ז"ע ע"ג) ושם הגי' ר' אבה בר הונא בשם רב, וידוע כי אבה הוא כמו בא, ובמחמתו ראה סי' ע"ז ר' אבה ורב הונא בשם רב ל"ל ר' אבה בר רב הונא בשם רב, וכן נענה המחמר בירושלמי קידושין פ"ב ה"ע (דף ס"ג ע"א) ושם איחא ר' בא בר הונא בשם רב ל"ל בר רב הונא, ובעל היוחסין הביא ר' אבה ברב הונא אמר רב וכתב על זה בעל סדה"ד (זל 16) בירושלמי פ"ק דעירובין אבה בר הונא. אולם בירושלמי עם (דף י"ח ע"ג) איחא ר' בא ורב הונא בשם רב לכן גם עם ל"ל בר רב הונא: (מא) כנדפס ר' ביבא מנייגוס, והגי' בכ"י סרנגי'

ר' ביבי סנגוריא. א' ט"ז כי רחק ממני מנחם :
ר' ביבי בר זבדא. עיין ר' אבא בר זבדא :
בר קפרא. עיין באות ק' .

ר' ברכי' (ג). פתיחא י"ב : במדרש א' א' ישבה בדר בש"ר אברמי : א' א' א'
ד"ה אימתי נאמרו (נא) : א' א' היתה למס : א' מ' טומאתה בשוליה בש"ר אבא בר
כהנא (נא*) : שם פ' ותרד פלאים : א' ט"ו על אלה אני בוכיה בשם ר' סימון (נב) : א'
ט"ו אלה אוכרה : ב' ה' היה א' כאויב ביחד עם ר' חלבו בש"ר שמואל בר נחמני :
ב' ז' וזה א' , ביחד עם ר' חלבו ור' איבו בשם ר' שמואל בר נחמני : ב' י"ט קומי
רוני בשם ר' חלבו : ג' ז' גדר בעדי : ג' י"ב דרך קשתו : ג' כ"ג חדשים לבקרים אמר
לר' חלבו : ג' ל"ג כי לא ענה בש"ר לוי : ג' מ"ד סבות בענין : ד' ט"ו סורו טמא ר'
ברכי' וחלפי בר זביר בשם ר' איסי (נג) : ה' א' זכור ה' : ה' ג' יתומים היינו (נד) : עוד
שם בשם ר' חנוך :
ר' ברכי' בר סימון בר' יהושע בן לוי. ה' ט"ו נפלה עמרת ראשינו (נה) .

אות ג

רבן גמליאל (נו). א' ב' בלילה : ה' י"ח על הר ציון ששמש :

אות ה

רב הונא או ר' הונא (נו). פתיחא ב' בש"ר שמואל בר יצחק גם בשם ר' חייא
בר אבא : עוד שם : פתיחא י' בשם ר' יוסף (נח) : פתיחא ל"ד בשם ר' יוסי (נש) :
במדרש א' א' שרתי במדינות בשם ר' יוסי : א' ג' גלתה יהודה מעוני, ביחד עם ר'
ביבי בשם רב, ר' ביבי ור' הונא בשם רב (נש*) : א' ד' דרכי ציון : א' ו' וילכו בלא
כח

ככונה והוא שם עיר וגם במאמר השני שהבאתי ל' ביבי סנגוריא ל"ל סנגוריא, וראיתי בסק"ד הביא ל' ביבי
מרגינא . [בנדפס הגי' מרגינא] מדרש איכה נפ' ממרוס שלח אש, ובסוף פ' על אלה אני בוכיה סנגוריא אולי
ע"ם ועיין בערך ל' אבא סנגורי עכ"ל, אולם גם שם יש לתקן סנגוריא עיין במדרש איכה שם בהערות שלי הערה
ש"ע והערה תס"ה : (ג) עיין מ"ש במבוא התנחומא סי' מ"ו : (גא) בנדפס הגי' ל' נחמו' במקום ל' ברכי' :
(נא*) בעל סה"ד בערך ל' ברכי' בר אבא בר כהנא הביא כי כן הוא במדרש במ"ד נשא פ"ע [הוא בסוף
פ"ג אות מ"ח] . וכתב כי במדרש איכה פ' עומתתה בשוליה נאמר ל' ברכי' נש"ר אבא בר כהנא לכן יש לתקן
כן במדרש במ"ד והרא"י הביא מירושלמי הוא כנונה : (גב) בנדפס ל' יהודה בר סימון ואולי ה' כחז' ל'
ברכי' בר יוחאי בר סימון המובא בסק"ד נשם ב"ד פ"ג : (גד) בפסיקתא ד"ל פסקא ותאמר ליון [קל"ג ע"ב]
ל' הלוי בר זמרי בשם ר' יוסף, והעירוני שם בהערה ט' בפסיקתא כ"י פארמא הגי' ל' ברכי' ור' חלבו בש"ר
יוסי, ובזו"ל פט"ו ל' חייא וחלפא בר אידי בש"ר יוסי, ובפסיקתא דרמי פל"א ותאמר ליון ל' חלפו בן זכר
בש"ר לוי, וזילקוט ישע' רמז קכ"ה בשם הפסיקתא ל' ברכי' בש"ר מייילא, וזילקוט איכה רמז אלף ל"ד ל'
ברכי' בש"ר יוסי, ובערוך ערך שפח הביא ר' יוסי סתם : (גד) בנדפס ל' ברכי' בשם ר' לוי : (גה) במדרש
נאמר בר צביה דריב"ל ולא מפורש שמו, וזירושלמי שבת פ"י ה"ג (דף י"ד ע"ד) וע"ז פ"ב ה"ב (מ' ט"ד) ,
וקה"ל פ"י פסוק כשגגה נאמר צביה דריב"ל וז"ל בר צביה, וכן הערוך בערך בלע א' הביא בשם מדרש איכה
בר צביה דריב"ל, וזירושלמי ברכי' בשם ר' לוי : (גה) בנ"ר פס"ה אות י"ז, ובעל קרה"ל אות ז' הביא
דברי יוחסין בערך ל' ברכי' וכתב כי הערוך ערך בלע הביא זה בשם מדרש סוף איכה ואינו שם, וחשב שהערוך
טעה ע"ש, אולם הערוך לא טעה והי' לפניו לנכון במדרש איכה כמו שהוא לפניו בכחב יד, אולם בנדפס השמיני
כל המאמר : (גו) הוא הנקרא ל' גמליאל דייגה עיין אודותיו בסק"ד בצריכות ואגדת התנאים ח"א ל"ד 78
ול" 100 : (ז) נזכר במקומות און מספר זירושלמי ובבבלי והי' תלמיד מובהק של רב וחזירו של אמוראלי ועיין
אודותיו באריות ביחסא ובע"ה"ד : (גז) בנ"ר פס"ה אות י"ז, ובאסתר רבה פ"ג הגי' בשם ר' יוסי : (גח) כ"ה
גם בפסיקתא פסקא דברי ימינו, אבל זירושלמי תענית פ"ד סוף ה"ח (דף ס"ג ע"ג) הגי' ל' הייח בר יוסף
יש לתקן שז"ל בשם ר' יוסף, ור' הונא בר אבהו חונא הכל אחד, וראיתי בסק"ד (ל"ד 106) הביא רב הונא בר יוסף
ירושלמי תענית פ"ד ועיין ה"ח הוא ברכה סוף פתיחא דאיכה רב הונא בש"ר יוסי עכ"ל : (גח*) כ"ה גם
בנדפס, אבל זירושלמי דמאי פ"ד ה"ה (כ"ד ע"ד ע"א) הגי' ל' בא [הוא כמו ל' אבא] בר הונא בשם רב,
ובפסיקתא עשר תעשר ל' אבא בר הונא בשם רב, לכן יש לתקן גם לפניו במדרש ל' בא בר הונא בשם רב,
ואי יש לקיים הגי' ל' בא ור' הונא בשם רב כי היחסין הביא ל' אבא ברב הונא אמר רב ועל זה כתב בעל
סה"ד (ל"ד 16) זירושלמי פ"ק דעירובין אבא בר הונא ע"ש, אולם ראיתי כי זירושלמי שם (דף י"ח ע"ג)

כח: א' י"ד הכשיל כחי (ס): ב' ב' בלע ד': ב' מ' טבעו בארץ בשם ר' יוסי: ב' י"ט קומי אורי: ג' מ"ב נחנו פשענו בש"ר יוסף: ג' ס"ד תשיב להם גמול: ד' י' ידי נשים רחמינות בש"ר יוסף (סא):

רב הונא רבה דצפורין (סכ). פתיחא ל"ב: ב' י"ג מה אעידך ושם איתא ר' הונא דצפורי והוא הוא:

ר' הונא בר אחא. ב' א' איכה יעיב בשם ר' חנינא בריה דר' אבהו (סג) ב' ח' חשב ה' (סד):

ר' הונא בר פפא. ד' מ"ו סורו טמא (סה):
 ר' הלל בר ברבי. א' ד' היו צריה לראש (סו):
 ר' המננא (סז). א' ב' ראה ה' כי צר לי:

אות ז

זברי בן לוי (סח). פתיחא כ"ט ופתיחא ל'. במדרש א' מ"ז ד"א על אלה אני בוכיה:

ר' זכרי' בן אבקולם (סט). ד' ב' בני ציון:
 ר' זעירא או ר' זירא (ע) פתיחא ל"ג ול"ד: במדרש ב' ב' בלע ד' בשם ר' הונא:

אות ח

ר' חגי (עא). פתיחא י"ב בשם ר' יצחק: פתיחא מ"ז וכ"ג: במדרש א' מ"ז על אלה אני בוכיה ר' יצחק בשמו (עב): ב' ז' ונח א' בשם ר' יצחק:

ר' חולפאי. ב' י"ג כי גדול כיום שברך (עג):
 ר' חוניא (עד). א' ב' ד"א בכה תבכה:

ר' חוצפת המתורגמן (עה). ב' ב' בלע א':
 ר' חזקיה (עו). א' מ"ו מעשה במרתא בת בייתוס, ביחד עם ר' אבהו בש"ר יוחנן: ב' י"ט קומי רוני:

ך

לפניו ר' בא ור' הונא בשם רב, לכן יש לקיים הגי' וכן הונא לא בר הונא ונתהפכו האותיות במקום בר הונא ל"ל וכן הונא: (ס) לפנינו נכתב יד הוא דעמיה דל' הונא, וכ"ה בדפוס ראשון, אבל בדפוסים אחרונים נעטות הוא דעמיה דל' הונא: (סא) נדרפס ר' הונא בשם ר' יוסי. ובשנולי הלקט השלם ס' שמחות סי' כ"ג הביא בשם המדרש ל' מנה בשם ר' יוסף, וזמניה ה' אבל סי' ס"ח ל' מנח בשם ר' יוסף: (סב) מוכר בינושלמי ל' הונא רובא דליפורין וכן ל' מונח רבה דליפורין ואמר בשם ר' יוחנן, ומתמר המדרש שלפניו הביא בטל סדס"ד בערך רב הונא לפוראי: (סג) נדרפס גם בדפוס ראשון הגי' ר' הונא ור' אחא, ורואיני בסקה"ד דף 108 הביא בר הונא בר אחא ירושלמי סוף מעשר שני [הוא ה"ח דף ג' ע"ג]. פ"ב, וכן מלחמי במדרש שמואל פ"ב הונא בר אחא, ובפסיקתא דל"ב סוף פסקא ארבי הגי' ר' הונא בשם ר' אחא וכן מונח בילקוט בשלח רמז רנ"א וישנוי רמז ע"ז בשם הפסיקתא: (סד) בינושלמי פסחים פ"ח ה"א דף ל"ה פ"ב הגי' ר' אחא בש"ר חיינא: (סה) כ"ה נכתב יד, אבל נדרפס ל' חיינא סהס ובפסיקתא פסקא ומתמר פ"ז דף קל"ג פ"ב הגי' ר' חיינא בר פפא, ונדור כי כן ל"ל לפניו ר' חיינא בר פפא עיין להלן בערכו: (סו) מונח בסקה"ד בשם המדרש שלפניו: (סז) עיין אורחותי בסקה"ד: (סח) היה נדור הראשון ומכר בינושלמי דמאי ריש פ"ז, ועי' פ"ג ה"א ובגלי זמחוס כ"ה ע"ב אמר רבי יוחנן מני זבדי בן לוי, ומונח הרבה במדרשים, ומדברי ירושלמי דמאי שהבאתי מראה שהיה חשוב נעתי ר' הושעיא: (סט) מונח בסקה"ד והניח שם גם המדרש שלפניו: (ע) עיין אורחותי בסקה"ד: (עא) הוא תלמידו חבר של ר' זעירא ירושלמי דמאי פ"ג דף כ"ג פ"ב ר' חגי הוי מסתך לר' זעירא, ועיין מנח ירושלמי ובס' דד"ז ח"ג דף 107: (עב) ל"ל להיפך ר' חגי בשם ר' יצחק, עיין שם הערה ע"ד: (עג) הוא כגי' מדרש איכה הנדרפס ע"ש הערה כ"א: (עד) אולי הוא רבי חנינא דבית מורין שקלים פ"א מ"ז ע"א: (עה) ה' מתורגמן של רבן גמליאל דיבנה ומכר במשה: (עו) תלמידו של ר' ירמיה (זמחוס ע"ה ע"ב), ויש עוד רבי חזקיה זמן ארוך, עיין סדר הדרות בערכם, והביא שם במס' עירובין ל"ו ע"א הגי' בפסיקתא ל' חזקיה בשם ר' אבהו ע"ב, המתמר הוא בפסיקתא רמז פכ"ג פסקא תימחא דעשרת הדגנות,

ר' חמא בר חנינא (צב). פתיחא כ"ח: במדרש א' כ' ראה ה' (צג): ב' א' איכה יעיב:

ר' חמא בר עוקבא (צד): א' א' היתה כאלמנה:

ר' חמא בר נחמן. ד' א' איכה יועם (צה):

ר' חנוך. ה' ג' יתומים היינו ר' ברכי' בשמו (צז):

ר' חנין או ר' חנן. פתיחא כ"ה (צז): במדרש ב' ב' בלע ד' בסופו:

ר' חנייא. ב' ב' בלע ד' בסופו ביחד עם ר' יודן (צח):

ר' חנינא או ר' חנינא. (צט). פתיחא י"ב ביחד עם ר' יונתן: פתיחא כ"ג,

ל"ב, ל"ד: עוד שם ביחד עם ר' יהושע בן לוי: במדרש א' כ' כל עמה נאנחים: א'

ט"ו כי רחק ממני מנחם: שם שם דבי ר' חנינא: ב' א' איכה יעיב והפך עלי

בלהות: ב' ב' בלע ד' (p): עוד שם קרוב לסופו: ב' ו' ויהמוס כגן: ב' ז' זנה ד',

ביחד עם ר' אחא ור' מישה בשם ר' ינאי (קא): ג' י"ז ותונת, ביחד עם ר' יונתן: ג'

ל"ט מה יתאונן: ד' ט"ו סורו ממא: ד' כ' רוח אפינו ביחד עם ר' ישמעאל (קב):

ר' חנינא בר אבדו (קג). פתיחא ל"ד: במדרש ב' א' איכה יעיב ר' הונא בר

אחא בשמו:

ר' חנינא בר פפא. (קד). פתיחא י"ב: עוד שם ביחד עם ר' סימון (קה):

פתיחא י"ג וי"ד: במדרש א' ב' ד"א בכה תבכה, בכאמר המתחיל אזכרה נגניתי ביחד

עם ר' סימון: ב' י"ב לאמותם יאמרו (קי): ג' א' אני הגבר (קז): ג' מ"ד סכות בענן

ר' חנינא בר פפא בעא קומי ר' שמואל בר נחמאל (קח): ד' ה' האכלים למעדנים: ד'

ט"ו כי נצו גם נעו (קט):

ר' חנינא בר יצחק (קי). ב' א' ולא זכר הדום רגליו: עוד שם:

ר' חנינא בן תרדיון (קיא). ב' ב' בלע ד': ג' ט"ו ויגרם בחצץ מסופר מבנו

שיצא לתרבות רעה (קיב):

ר' חסדא (קיג). ה' ט"ו שבת משוש, רבא בשמו (קיג):

ר'

הוא ג' הילקוט ח"י אחא: (צב) נזכר בירושלמי שקלוס סוף פ"ה ועוד בהרבה מקומות וכוזו דבריו באגדה
עיון סדה"ד בערכו ובאגדת אמוראי ח"י עד 476. 447: (צג) גנדפס ל' חייה בר חנינא: (צד) מובא בסדה"ד
וזכר הרבה פעמים בירושלמי: (צה) גנדפס ל' חמא בר חנינא: (צו) המחמיר לימא גנדפס וגם בעל סדה"ד
לא הביא את שמו: (צז) זילקוט ד"ה רמז אלף פ"ה בשם המדרש איכה ג' חנינא: (צח) גנדפס הלשון
משונה קלט והגוי' ל' יודן ורבי הונא, ובז"ל פנ"ו אות י"א הגוי' ל' יודן ור' חנינא, וזילקוט וידא רמז ק"ב
הביא ל' יודן ור' הונא, ועניין במדרש איכה שם הערה ק"ב: (צט) מגדולי האמוכאים הראשונים ממלמדי
של רבינו הקדוש, ורבי היה לבנו שימנה את ר' חנינא ברבא, והיה רופא' (עיון חולין ז' ע"ב) ועיון ארזותיו
במנא הירושלמי ונס' דל"ו ח"ג עד 45 ונס' אגדת אמוראי ח"י פסק א': (ק) בירושלמי טעמית פ"ד (ק
ס"ט ע"א) הגוי' ל' חונא, ובגמרא כרכות מ"ח ע"ב רב מתנא: (קא) שנה במקום ה"ל נמא' ב' פעמים ל' חנינא ור' אחא ור' מישאש בשם ר' ינאי, רק במקום השני כתוב
גם בדפוס ראשון ל' חונא במקום ל' חנינא ומקנתי בפנים ל' חנינא עיון שם הערה ק"ג: (קב) בירושלמי
שנת פט"ו ה"א דף ט"ו פ"ג הגוי' רבי ור' חייה רבא ור' ישמעאל בי רבי יוסה, וזו"ל פט"ו אות ד' חקרים
המלות ור' חייה רבא, וכן חקרים המלות ל' חייה רבא גם בגמרא, ויש לתקן לפיטוי רבי ור' ישמעאל בר'
יוסי ור' חייה רבא כמו שהוא בירושלמי: (קג) נזכר הרבה פעמים בירושלמי רבי חנינא ברבי דר' אבהו:
(קד) בעל היוחסין חשב כי הוא אחד עם ר' חנינא בר פפי ולכן לא הביא את ר' חנינא בר פפא, אבל לא
כן הוא ובעים על שמו בירושלמי סוף פאה, והוא היה תלמיד ר' שמואל בר כהנא כמוכר בירושלמי שביטת
ספ"ה ושם קראו ל' מיננא ואחד הוא ועיון ארזותיו בסדה"ד ובאגדת אמוראי ח"י עד 480: (קה) בעל סדה"ד
הביא ז"ל ור' סימון מדרש רבה בפתיחתא דאיכה כוון לנחמך הזה: (קי) גנדפס חקרים המלות, ובר פפא:
(קי) בפתיחא ס' כ"ח הגוי' ל' חמא בר חנינא: (קיא) בשיבושים בגמרא ויש לתקן שם ל' חנינא בר פפא במקום
ל' חנו, ועיון בפסיקתא דר"ב פסקא שובה הערה ח'. וכן בשו"ט מזמור ס"ה אות ד' נחמך לנכון ל' חנינא
בר פפא שאל לרשב"ג וי"ט בהערה ט' ומקנתי את הגוי' במדרש איכה הגמרא, ובז"ל הוא לנכון כמו שתקנתי:
(קט) עיון שם במדרש פ"ד הערה ק"ב: (קי) מובא בסדה"ד בערך רב חנינא בר רב יצחק והביא שם גם ל'
חנינא בר יצחק והכל אחד ועיון מנא למדרש תהלים ס' ק"ב: (קיב) הוא ל' חנינא בן תרדיון עיון אגדת
מנאיס פסק י"ג סימון ו"א עד 397: (קיג) מובא גם בסדה"ד דף ט"ו ע"א בשם מדרש איכה: (קיג) עיון
ארזותיו בסדה"ד ועיון אגדת אגוראי בגל פסק ג' ס' ד' עד 60: (קיד) בגמרא הגוי' ח"ל יוסי בר אבין בשם
ל' חסדא וכן ל"ט לפיטוי כ"ל ר' יוסי בר אבין ובעטות רבא וזלוי היתה הגוי' ל' בא, ובירושלמי סוטה פ"ג

אות ט

ר' מבי. פתיחא כ"ב ר' יודן ור' איבו ור' מבי בשם ר' יאשיה (קטו):
ר' מרפון. ב' ב' בלע ד':

אות י

ר' יאשיה (קטו). פתיחא כ"ב ר' יודן ור' איבו ור' מבי בשמו: במדרש ג' ט"א
נשא לכבנו ר' אבא בר זבדא ור' תנחום בר עילאי ביחד עם ר' יאשיה:
רב יהודה (קיו). פתיחא ל"ג בשם שמואל (קית):
ר' יהודה (קיש). א' א' איכה, ביחד עם ר' נחמי' ולרוב טובא שניהם ביחד ר'
יהודה ור' נחמי': א' א' ד"ה אימתי נאמרו מנילות קינות: א' א' היתה למס בשם ר'
יוסי: א' ג' גלתה יהודה: א' ט"ז אלה אוכרה (קכ): א' ט"ז ד"א על אלה אני בוכיה:
ב' א' ולא זכר הדום: ד' ד' רבך לשון יונק:
ר' יהודה בן פזי (קכא). פתיחא ב':
ר' יהודה בר סימון (קכב). פתיחא כ"ה, פתיחא ל' (קכג): במדרש א' ב' ד"א
בכה תבכה: א' ד' דרכי ציון (קכד): א' ה' כי ה' הונה (קכה): א' ו' וילכו בלא כח ר'
עוריה בשם ר' יהודה בר סימון (קכו): א' ט' טומאתה בשוליה בשם ר' לוי בר פרטא:
א' ט' ותרד פלאים: א' ו' ירו פרש צר בשם ר' לוי בר פרטא: א' ט"ז כי רחק ממני
מנחם בשם ר' שמואל בר יצחק: עוד שם בשם ר' שמואל בר נחמן: ב' א' ההפך
עלי בלהות:

ר' יהודה הנתתום. ב' ב' בלע ד':
ר' יהודה בן בבא. ב' ב' בלע ד':
ר' יהודה בן בתירא. ג' י"ו ותונח:

ר

הי"ב דף כ"ד ע"ב הגי' א"כ יוסי דבני בון בשם רב מונח: (קטו) הוא היה תלמיד של רבי יאשי' ומכר הרבה
פעמים גידולתמי ונבנלי, ודליתי בקס"ד אום ט' בערך ערבי שהביא אמר ר' יאשיה פתיחא דלויכה כוון
להמאמר ערשמי ובמדרש שהי' לפני בעל קס"ד לא הי' הפתיחות מלויים. ויש להעיר שם הביא [כ"י] כתי
א"כ יאשי' בכות ט"ו ע"ב ז' דברים, פ' הוראה ס"ג ע"א יומא ס"ה ע"ב, פ' הוה קורא ט"ז ע"ב, ועל זה
כתב הכ"י משביל לאימן בכות ז' שם בדרכות ע"ג ע"ב במשנה עמי עבדו דר"ג ומה ענינו לעמי דלכא שאמר
בשם ר' יאשיה אמתה! ע"כ, ונעלם ממנו כי נעוה גדול כפל בקס"ד ונ"ל א"כ יאשיה בכות פ' הוה
קורא ט"ז ע"ב והוא המאמר שהביא מדרכות שם. אבל המלות "פ' הוה קורא" נשמטו ממקומם כי בעל סדר
הדורות לא ידעו ב' מאתרים מדרכות ואח"כ יודעו וחסד ויזכיר את מאמר אחד מדרכות רק המלות "פ' הוה
קורא" נשמטו ממקומם והליון "ט"ז ע"ב" הוא נעוה ומה שכתב בעל סדר הדורות "ג' דברים" כוונתו
שתי פעמים נזכר שם צ"ב דברים: (קטז) נזכר בדרכה תקומות גידולתמי ועיין קס"ד ומבוא גידולתמי דף
ז' ע"ב: (קיו) הוא תלמיד רב והוא רב יהודה בר יוחנאל ואחר מיתת רב למד לפני שמואל והוה קורא אותם
שיננא, והוה היה רבו של ר' יוחנאל ואמר לחביו אבא לא תמנייכו הכי ואמר לו שמואל שניכא לא ניימר
הכי לאביך, עיין קס"ד דף ז' בערכו. ועיין אגדת אמוראי בכל פרק ג' סי' א' ז' 47: (קיא) המאמר
נוסף שם מנחל צבלי עיין במדרש שם הערה י"ע: (קיט) הוא ר' יהודה המנה צימי ר' מאיר ר' יוסי ור' יצחק
ור' נחמי' ור' אליעזר בן יעקב ור' יוחנן הסנדלר, עיין אגדת תנאים מ"ב פרק ה' ופרק ו' ז' 191 וז' 4: (קכ)
(קכ) גדלפס חקרים עשום האומרים ר' יהודה ור' נחמי': (קכא) כפי המבואר בחומ' צ"ג קמ"ט ע"א פזי
שם אשה, ועיין משניות הגאונים ליק תשובה י"ב ובהערות שלי להשניות הן נדפסו ג"כ בליק ז' ה', ועיין
קס"ד ז' 182 ר' יהודה בן פזי, ומבוא הירושלמי דף ז' ע"ב ואגדת אמוראי א"י ז' 130: (קכב) ידוע
ומכר במדרשים והוה אחד מרבני דלגתא המלויים, אביו ר' סימון היה תלמיד ריב"ל שאמר הרבה דברים
ובשמו, ומכרו ר' אבהו, עיין ירושלמי שם פ"א ה"ב, ור' יהודה בנו בן זמנו של ר' ירמי' תלמיד ר' יוסי,
ומימה על היוחסין שכתב שהי' בזמן ריב"ל עיין דור דור ודורשיו ח"ג ז' 140: (קכג) בכל' ר' יהודה ור'
סימון, חקמי' ר' יהודה בר סימון, וכן הוא באיכה רבתי פ"ד: (קכד) גדלפס נעוה ר' יצחק בר סימון,
ובעל קס"ד הביא (דף ק"ב) בערך ר' יצחק בר סימון בשם מרלש איבה פ' דלכי ליון אבילות, ובאמת לא
מן השם הוא: (קכה) גדלפס חקרים המלות "בר יצחק": (קכו) במדרש שם בעהרה ע"ה הנבתי בפסיקתא דר"ל
פסקא קלימפס קא"ו ע"ב נאמר ר' יהודה בר סימון בשם ר' לוי בר פרטא, וכן באיכה רבתי הגדלפס הגי' בשם

רשב"י: ב' מ"ז משוש לכל הארץ (קסז): ב' י"ט קומי רוני: עוד שם: עוד שם ר'
 אבא בר כהנא בשמו: ג' כ"ד חלקי ה' אמרה נפשי: ג' מ"א נשא לבבנו: ג' ס"ד
 תשיב להם גמול ר' הונא ור' יהושע ור' לוי בשמו: ד' כ"ב תם עונך ר' חלבו בשמו:
 ר' יוחנן בן זכאי (קסח). פתיחא י"ב: במדרש א' א' חד מן אתינס: א' ה'
 היו צריה:

ר' יוחנן בן תודתא. ב' ב' בלע ד' שאמר לר"ע (קסט):
 ר' יונתן (קע). פתיחא י' ב' ביחד עם ר' חנינא: פתיחא כ"ה: במדרש ב' א'
 ולא זכר הדום רגליו, ר' שמואל בר נחמן בשמו (קעא): עוד שם (קעב): ג' י"ז ותונח:
 ג' ל"ט מה יתאוון (קעג):

ר' יוסי (קעד). פתיחא ל"ד ר' הונא בשמו: במדרש א' א' שרתי במדינות ר'
 הונא בשמו: א' ג' גלתה יהודה מעוני ר' יהודה בשמו: ב' מ' טבעו בארץ ר' הונא
 בשמו: ג' מ"ד סכות בענן: ד' ב' בני ציון: ד' י' ירוי נשים: ד' מ"ז סורו טמא (קעה):
 ד' י"ט קלים היו רודפינו (קעו):

ר' יוסי בר חנינא (קעז). פתיחא ה' ר' אבהו בשמו: פתיחא ו': פתיחא י'
 במדרש ב' י' ישבו לארץ: ד' מ"ז סורו טמא, ביחד עם ר' אלעזר:

ר' יוסי בן חלפתאי (קעה). פתיחא כ"א:
 ר' יוסי ממלחיא. א' מ' טומאתה בשוליה (קעט):
 ר' יוסי דקסרין. ד' מ"ז סורו טמא (קפ):

ר' יוסף. פתיחא ר' הונא בשמו (קפ*): במדרש מ"ב נחנו פשענו ר' הונא
 בשמו: ד' ב' בני ציון (קפא): ד' י' ירוי נשים רחמנות ר' הונא בשמו (קפב):

ר' יוסף בר חלפתא. ג' מ"ד סכות בענן (קפג):
 ר' ינאי. א' מ"ז כי רחק ממני מנחם: ב' ב' בלע ד' בסופו: ב' ז' זנה ד' ר'
 חנינא ור' אחא ור' מיישה בשמו (קפד):

ר

דל"כ פסקא נחמו (קכ"ט ט"ב) גם בילקוט תלכים רמז רל"ד הגי' רני, ואולי ר"ח ר' יוחנן: (קסז) צנדפס גם
 צדפס ראשון הגי' ר' נתן אומר, וז"ל ר' יוחנן, ובשמי"ר סוף פל"ב הגי' ר' יוחנן בן אלעזר [ל"ז ר' יוחנן בן
 אלעזר]: (קסח) נודע למכיר וזהו כהן וקובץ מהלל ומשמתי וחי ק"כ שנה ונקרא נקסא קופת הדוכלים, ועיין אגדת
 גנאים ח"א דל' 25 ודל' 46: (קט) מונא בסי"ד ערך ר' יוחנן בן תורמא בשם מדרש איכה שלפנינו וביחא
 עוד שם צנוס' ישינס יומא דף ט' ע"א הביאו בפסיקתא מפורש שלגבייר ע"פ פרה, והגי' שם ר' יהודה בן
 תורמא, ובירעפ"ג שם בשם ירושלמי שנקרא בן על שמכר פרטו לגוי ולא רחם לחרוץ בשבת עד שלחש בלזנה.
 על זה יש להפיר כי הוא בפסיקתא רנתי פי"ד פסקא פרה, ומה שהביא הירעפ"ג הוא הוא הסיפור מפסיקתא
 רנתי: ואין יזכר מזה בירושלמי, ונחלא המאמר גם במדרש עשרת הדברות (גית המדרש ח"א דל' ז') ובעל
 סד"ד ערך ר' חנינא בר תורמא הביא המעשה בשם ספר מעשיות על שם ר' חנינא בן תורמא: (קע) מאמרי
 רבים ומחלשים בהרבה מקומות, ור' שמואל בר נחמני ה' תלמידו ואמר בשמו במקומות אלו מספר, עיין מונא
 הירושלמי י"ט ע"א ובס' דד"ו ח"ג דל' 25 ואגדת אמוראי ח"י דל' 58 ודל' 88: (קעא) צנדפס ר' ישמעאל
 בר נחמני בשם ר' יוחנן, ז"ל ר' שמואל בר נחמני בשם ר' יוחנן, ובדפוס ראשון מונא נכון ר' שמואל בר נחמן,
 אהל ג"כ בטעות בשם ר' יוחנן במקום בשם ר' יוחנן: (קעב) גם פה צנדפס הגי' ר' יוחנן: (קעג) צנדפס
 מונא זה בשם ר' הונא, ובפסיקתא פסקא ותאמר ליון ק"ל ע"ב הגי' א"ר ריה, וע"ש הערה כ"ג: (קעד) הרבה
 קראים בשם זה ועיין במנחה הירושלמי ארזותם: (קעה) עיין במדרש שם הערה ל"ג: (קעו) עיין שם הערה
 קל"ב: (קעז) עיין ארזותם בס"ד ועיין אגדת אמוראי ח"י דל' 419 ודל' 446: (קעח) הוא ר' יוסי סתם,
 וזהו באל"ח אחר החורבן והוא בעל קד"ש עיין יוחסין דל' ע"א ובסד"ד, וחי תלמיד מל"ש וחביבו ר' שמעון
 ר' יהודה ר' מאיר ור' אלעזר בן שמעון ועיין אגדת תלמי ח"ב דל' 150 ודל' 190: (קעט) בעל סד"ד ערך
 ר' יוסי ממלחיא דל' 222 הביא את המדרש איכה שלפנינו כמתם סליק ר' יוחנן ור"ל לגמול חסד וסליק עמכון
 ר' יזחק פסאקא, ועיין בפסיקתא פרה ר' יוסי ממלחיא ור' יהושע דסכין בשם ר' לוי, ונקרא בן על שם
 מקומו בגליל העליון, ועיין שם בהערה כ"ג, ובעל סד"ד ליון ג"כ ב"פ פמ"ו וכמה שם הכה הכסס ה"ל נפתלי משכיל
 לחימן לא ממלחתי שם. אולם יש לתקן בדבריו צ"כ פמ"ב, ולפנינו במדרש איכה ויסי ממלחתי ל"ל ר' יוסי, ועיין
 בנחומא חוקת הערה ק' הנחתי איזה מקומות אשר נזכר שמו ומתמיד עם החומר ר', ובילקוט יעמי' רמז ש"ב
 הביא יוסף ממלחי ל"ל ממלחתי: (קפ) צנדפס הגי' ר' אסי דקסרין, ובפסיקתא פסקא ותאמר ליון קל"ב ע"א
 ר' יוסי דקסרין וצו"ח ר"ש פפ"ו ר' מני דקסרין, והערוך ערך סקר א' הביא בשם הפסיקתא ר' דוסא. ובי"ג
 נוסחאות בערוך ר' טפא, ובעל סד"ד לא הביא ר' יוסי דקסרין: (קפ*) צאסמר רבה פ"ג אות ד' ובכ"ר
 פס"ה אות י"ז הגי' בשם ר' יוסי: (קפא) צנדפס ר' יוסי: (קפב) צנדפס ר' הונא בשם ר' יוסי: (קפג) הוא
 ר' יוסי בן חלפתא הנחתי לט"ל: (קפד) מונא בסי"ד בשם המדרש איכה שלפנינו, ויש ב' ר' ינאי, ר' ינאי:

מבוא

ר' יעקב : פתיחא ל"ד :
 ר' יעקב בר אחא (קפה) . פתיחא ל"ג בשם ר' אמי (קפו) :
 ר' יעקב דכפר חנין (קפו) . א' א' ר"ה ר"ה איכה ישבה : א' ב' כל רעיה :
 ב' י"ג מה אשה לך (קפו*) : ב' י"ד נביאיך : ב' י"ו בצע אמרתו :
 ר' יצחק (קפה) . פתיחא ה' : מ' : י' : א' . ה' חגי בשמו : פתיחא י"ב : מ' : כ"ג :
 במדרש א' ב' ר"ה נכה תבכה : א' מ"ו על אלה אני בוכיה , בשם ר' חגי (קפש) : א' כ' :
 ראה ה' : ב' ז' זנת א' ר' חגי בשמו : ב' י"ג מה אדמת לך : ג' כ"ד חלקי ה' : ג'
 ס"ד השיב להם גמול : ה' א' זכור ה' : עוד שם :
 ר' יצחק פסיקא . א' ט' טומאתה בשוליה , בשמת ר' יוסי ממלחיא , סליק ר'
 יוחנן וריש לקיש לגמול חסר , וסליק עמהון ר' יצחק פסיקא (קז) :
 ר' יצחק בר אלעזר (קצ*) . ג' י"ו ותונה .
 ר' יצחק בר סימון . עיין ר' יהודה בר סימון ובהערה קכ"ד :
 ר' ירמיה (קצא) . פתיחא ב' בשם ר' שמואל בר יצחק : עוד שם בשם ר' חייא
 בר אבא :

ר' ירמיה שיבשב . ה' מ"ו נפלה עשרת ראשנו (קצב) :
 ר' ירמיה בן אלעזר . ב' א' ולא זכר הרום רגליו ביחד עם ר' שמואל (קצג) :
 ר' ישכב הסופר . ב' ב' בלע א' .
 ר' ישמעאל בן אלישע כהן גדול (קצה) . ב' ב' בלע א' :
 ר' ישמעאל בר יוסי (קצד*) . א' א' חד כותי : ד' כ' רוח אפינו (קצד***) :
 ר' ישמעאל בר נחמן . ד' כ"ב הם עונך :

אות כ

רב כהנא (קצה) . פתיחא ל"ג , שאל מן רב (קצו) :

אות ל

ר' לוי (קצו) . פתיחא כ"ב : פתיחא כ"ג ר' יהושע דסכנין בשמו : עוד שם
 בפתיחא כ"ג (סתם) (קצח) : עוד שם : עוד שם : עוד שם (קצט) : פתיחא כ"ד : ל"ג :
 במדרש א' א' איכה ישבה בדד : עוד שם ד"ה שאלו את בן עזאי : עוד שם ד"ה העיר
 רבתי

קדמון , ור' ינאי רבה עיין בקס"ד : (קפה) עיין אורחותיו בקס"ד , ומבוא הידועלמי ק"ד ע"ב : (קפו) בירושלמי
 טענות פ"ד דף ק"ט ע"ג בשם ר' יסא , והכל אחד : (קפו) מובא בקס"ד בשם המדרש איכה : (קפו*) בנדרס
 גם בדרוס רחשון הובא זה בשם רבי יעקב דכפר חנין , ובפסיקתא דר"ב פסקא נחמו (קל"ד ע"ב) הגי' ר'
 יעקב בר אבינא עיין במדרש איכה שם הערה קל"ט : (קפה) ר' יצחק סתם דשמעתא הוא ר' יצחק בר אחא ,
 ור' יצחק סתם דלגדתא הוא ר' יצחק בן פנחס בן כהב הרש"ט פסקים קי"ג ע"ב , ויש ר' יצחק סתם שהוא
 תנא דברייתא עיין יוחסין וסה"ד , ועיין מבוא הידועלמי ונס' דד"ו ח"ג ז' 98 : (קפז) בנדרס להיפך ר' חגי
 בשם ר' יצחק וכן ל"ל גם לפנינו ע"ש הערה שפ"ד : (קצ) בעל סדה"ד הביאו בערך ר' יצחק פסקא בשם מדרש
 איכה : (קצ*) נזכר בירושלמי והיה בקשרין , עיין מבוא הידועלמי : (קצא) תלמידו של ר' זירא ועלה לא"י
 ומתאחזי רבי בירושלמי עיין אורחותיו במבוא הידועלמי ונס' דד"ו ח"ג ז' 107 : (קצב) כ"ה בירושלמי סוטה
 פ"ט ה"ו דף כ"ד סוף ע"ב , ובנדרס הגי' ר' ירמיה דשנש , ובקס"ל פ"ו פסקו כנגדה הגי' ר' ירמיה דשבתא ,
 ובעל סדה"ד אות י' דף קכ"ג הביאו בשם המדרש שלפנינו ר' ירמיה דשנש : (קצג) בנדרס ר' ברכי והתני
 לה ר' נחמיה בן אלעזר , ובעל סדה"ד ז' 282 הביא בערך ר' נחמיה בן אלעזר בשם המדרש איכה שלפנינו
 לכן יש לתקן לפנינו ר' נחמיה בן אלעזר ובעצמות ור' ירמיה : (קצד) עיין בבריכות ביוחסין וסה"ד : (קצד*) עיין
 סדה"ד : (קצד**) לפנינו נחמו ור' ישמעאל סתם אולם בירושלמי שבת פט"ו ה"ו דף ק"ו ע"ג הגי' ר' ישמעאל
 בי רבי יוסה : (קצה) עיין אורחותיו בקס"ד והי' תלמיד מרב ע"ש : (קצו) ביבוקט מלכיס סוף דמז רל"ו הגי'
 ל' סוכה בעי קומי רב ל"ל רב כהנא : (קצז) הוא חד מרבני דלגדתא , ואיננו לוי חזינו על שמואל אשר נזכר
 שמו בכמה הלכות והכרחנו לזכר ממנו במ"ע המגיד , ועיין דד"ו ח"ג ז' 135 : (קצח) עיין במדרש שם הערה
 י"א : (קצט) בקס"ל פ"ב פ' וישג הספר הגי' ח"כ בני ביבוקט יחזקאל רמז שמי"ו ח"כ ביבי , וכן כס"י קהלס

מבוא

רבתי עם ר' יהושע דסכנין בשמו: א' ב' בכה תבכה: א' ב' אין לה מנחם: א' ג' כל רודפיה: א' י"ג ממרום שלח אש, ר' יהושע דסכנין בשמו: עוד שם ר' אבא בר כהנא בשמו: א' ט"ו סלה ד': א' ט"ו אלה אזכרה: א' ט"ז על אלה אני בוכיה: עוד שם: א' ט"ז כי רחק ממני מנחם: א' י"ד פרשה ציון ר' יהושע דסכנין בשמו: עוד שם אין מנחם: א' כ"א שמעו כי נאנחה אני ר' יהושע דסכנין בשמו: א' כ"א כי אתה עשית (ר): ב' י"ג מה אעירך: ג' א' אני הגבר ר' יהושע דסכנין בשמו: ג' ל"ג כי לא ענה מלבו ר' ברכי' בשמו: ג' ל"ט מה יתאונן: ג' מ"ב נתנו פשענו: ג' ס"ד תשיב להם גמול ר' יהושע דסכנין ור' לוי בשם ר' יוחנן: ד' ה' חשך משחור תארם: ד' י"ב לא האמינו: ה' א' זכור ה':

ר' לוי בר פרטא. א' ו' וילכו בלא כח (רא): א' ט' טומאתה בשוליה ר' יהודה בר סימון בשמו: א' י' ידו פרש צר ר' יהודה בר סימון בשמו: ר' לוי בר טרפון. עיין ר' לוי בר פרטא ובהערה ר"א:

ריש לקיש (רב). פתיחא כ"א: כ"ב: כ"ג: כ"ד (רב*): במדרש א' ג' כל רודפיה (רג): א' ו' ה' צריה בשם ר' הושע' (רד): א' ו' וילכו בלא כח נ"כ בשם ר' הושע' (רה): א' ט' טומאתה בשוליה: ב' א' איכה יעיב (רו): ב' ג' השיב אחר ימינו, ר' עור' ור' אבהו בשמו (רו): ב' ג' ויבער ביעקב: ב' י"ט קומי רוני: עוד שם: ג' י"ח ואומר אבד נצחיו: ג' כ"ב חסדי ה': ד' כ"ב תם עונך (רה): ה' כ"ב כי אם מאם מאסתנו:

אות מ

ר' מ'אשה. ב' ז' זנח ד', ביחד עם ר' חנינא ור' אחא בש"ר ינאי:
 ר' מני או ר' מנא (רס). א' י"ח צדיק הוא ה': ב' י"ט קומי רוני:
 ר' מנסיא. פתיחא ל"ג:
 רב מתנה. פתיחא ל"ג:

אות נ

ר' נחמי'. פתיחא ה', ביחד עם ר' יהושע בשם ר' אחא (רי): במדרש א' א' איכה, ביחד עם ר' יהודה: א' א' היתה למס: א' ב' ד"א בכה תבכה (ריא): א' ט"ז אלה

י"ב הביא א"ר ביבי: (ר) נדדפס חקר עס האומר: (רא) לפנינו נדדפס הגי' ל' לוי בר טרפון, ונפסיקתא פסקא טליתות קס"ו ע"ב נאמר ל' יהודה בר סימון בשם ל' לוי בר טרפון, ורלתי נס"ד ערך ל' לוי בר טרפון הביא וז"ל מדרש איכה פ' ויחא מן כח ציון אכן ענין דומה לו בוי"ל נס"פ אחי מוט בן פרתא וכו"ה נארכה פ' עומתה בשוליה, ופ' ידו פרש לר בן פלגא [ל"ל בן פרתא] ע"ל, וכאשר מראה גם נפסיקתא הגי' בר פרתא כמו לפנינו בכ"י שכן נדדפס בר טרפון הוא נטעות, וכן הערוך ערך גואל הביא הגי' בן פרתא: (רב) עיין להלן בזה ש' ל' שמעון בן לקיש והוא הוא, והי' תלמיד מל' יוחנן, עיין סד"ל ובמנוח הירושלמי ובס' דד"ו ח"ג לז' 80. ועיין אגדת אמוראי א"י לז' 418: (רב*) בולקעט יסעי' רמז דפ"ט הגי' ר' שמעון בן אלעזר הוין ספק שהי' כבוד רשב"ל והוא ל"ח ל' שמעון בן לקיש והמדפיס הויו ל' שמעון בן אלעזר נטעות: (רג) נדדפס ל' שמעון בן לקיש: (רד) נדדפס ל' שמעון בן לקיש: (רה) נדדפס ל' שמעון בן לקיש בשם ל' יוכנע: (רו) נדדפס ל' שמעון בן לקיש: (רי) נדדפס ל' פזרי' בשם ל' יהודה בר סימון, אבל התאמר נובע נפסיקתא דכ"ב ומאמר הוין (ק"ג"א ע"ב) וגם עס הוא כמו בכ"י, וכן נמדדש תהלים סוף מזמור קל"ז הגי' ל' זעירא בשם רשב"ל ודברי המדרש בש"ט עס נוספו מן הילקוט תהלים רמז תפ"ה בשם הפסיקתא: (רז) נדדפס ל' שמעון בן לקיש והכל אחד: (רט) ז' נקראים בשם זה, עיין מנוח הירושלמי דף קו"ד ע"ב ודל"ו ח"ג לז' 116: (רי) בעל סד"ה לז' 282 בערך ל' נחמי' הביא ל' נחמי' ור' יושע בשם ל' אחא, רבה ריש פתיחתא דאיכה, אזני הוא ל' נחמי' ברב יושע, ל"ל אזני הוא ל' יושע בר נחמי', ובגלד 196 הביא ל' יושע ור' נחמי' בשם ל' אחא ריש פתיחתא דאיכה ל' יושע זה לא ידעמי מי הוא, וכיוצא לפתיחתא ה' אבל נטעות הוא וז"ל ל' יושע בר נחמי' בשם ל' אחא: (ריא) בכ"י הגי' ל' חויעא ומני לה ל' נחמי' אבל נדדפס ל' חויעא ומתיה

אלה אזכרה: עוד שם ד"א על אלה אני בוכיה: ב' א' ולא זכר הרום: ד' ר' דבק לשון יונק: ד' ו' ויגדל עון בת עמי ר' יהושע ור' אחא בשמו (ריב):
 ר' נחמי' בן אלעזר. עיין ר' ירמי' בן אלעזר (ריג):
 ר' נחמן (ריד). פתיחה ה' בשם ר' אחא: במדרש א' א' ישבה בדרד (רמא): ג'
 כ"ח ישב בדרד וירום:
 ר' נסה דקסרין. פתיחה כ"ו (ריז):
 ר' נתן (ריח). ב' י"ג מה אעידך: ב' י"ט קומי רוני:

אות ס

ר' סמאי: א' א' ישבה בדרד (ריט):
 ר' סימון. פתיחה י"ב וי"ד: במדרש א' ב' בכה תבכה: א' ז' ויצא מבת ציון ר' סימון בשם ר' שמעון בר אבא וריש לקיש בשם ר' יהושעי' (ובנדרפס הגי' בשם ר' שמעון בר אבא ור' שמעון בן לקיש בשם ר' יהושע): ב' א' ולא זכר הרום רגליו (רב): ב' י"ב לאמותם יאמרו: ג' כ"ג חדשים לבקרים ר' אלעזר בעי קמי ר' סימון (רמא): ד' ה' האכלים למערנים: ד' ט"ו כי נצו גם נעו (ריכב):

אות ע

עולא. פתיחה ל"ג ר' אבא בר כהנא ור' אסי משום דעולא בשם רבי (רינ):
 במדרש א' ב' ראה ה' כי צר לי:
 רב עוקבא (ריב). א' ב' היתה למס:
 בן עזאי. א' א' איבה:
 ר' עזרי'. א' ב' ד"א בכה תבכה: א' ז' וילכו בלא כח בשם ר' יהודה בר סימון: ב' ג' השיב אהור, ביחד עם ר' אבהו בשם ריש לקיש (ריכה):

ר'

ליה בשם ר' נחמי': (ריב) נדרפס גם בדפוס ראשון ר' יהושע בר נחמי' בשם ר' אחא וכן יש לתקן לפנינו, והמחבר כשהג' כ"ח אום ה', ושינה בילקוט יחזקאל רמז ט"א בשם ב"ר ושם הגי' א"ר נכני' סמס, וכן כשהג' במדרש שה"ש פ"א פסוק מהכני ושם נאמר ר' יהושע בר נחמי' משום ר' אחא כמו שהוא לפנינו: (ריג) ונעל קדה"ה הביאו בערך ר' נחמי' בן אלעזר בשם מדרש איכה פ' ולא זכר הרום רגליו: (ריד) לדעת המוס' ג"ב תי"ע ע"ב סמס ר' נחמן הוא בר יעקב והוא חזר לרב הונא ולרב יהודה וזה שלא כדעת נש"י ז"ל כי סמס רב נחמן הוא רב נחמן בר יוחנן עיין יומטין וסדה"ד שהארכיבו בזה. ועיין אגדת אמוראי ח"י ג' 483 סמס ר' נחמן בגלגלת ארץ ישראל הוא ר' נחמן בן עזאי שמואל בר נחמן, והמחבר כשהג' בפסקתא דר"כ פסקא ארכה דף קי"ט ע"ב ושם הגי' בר קפרא פתח ומונה בילקוט ישיעי' רמז ל"ג בשם הפסיקתא: (ריז) נדרפס א"ר שמואל בר נחמן ובעל א' א' נדרפס עם אחר רב נחמן אחר שמואל שאם ריב"ל עיין בהערה שלפניה: (ריז) מובא בסה"ד נד 290 בשם מדרש סוף פתיחתא דאיכה וכוונתו להמאמר שלפנינו: (ריח) הוא חזרו על ז' מאור. עיין סדה"ד ועיין אגדת התנאים ח"ב נד 487: (ריט) הוא ר' סימאי עיין סדה"ד ושם אג"ת נד 543: (ריב) נדרפס הגי' ר' יהושעי' שלא ואמר לרבי סימון: (ריבא) נדרפס הגי' ר' שמעון בר אבה ונשנה ב"ב ריש פט"ח וגם עם הגי' ר' שמעון בר אבה ונשנה בשו"ע ממונה כ"ה אות ב' ושם הגי' ר' שמעון בש"ר סימון: (ריבב) כ"ה גם נדרפס, ובפסיקתא פסקא ותאמר ליון הגי' ור' סימאי: (ריבג) ביורשלמי תענית פ"ד דף ק"ט ע"ב הגי' רב חייה בר אשי בשם רב ואין ספק כי נכתב יד מן הירושלמי שהי' לפני המסדר ה' הגי' ר' לבה בר כהנא ור' חייה בר אשי בשם רב וכשמנו המלות ר' אבה בר כהנא, והמסדר מן הפתיחות הביא לכוון ר' אבה בר כהנא, ואולי הוסיף הוא בעצמו את השם "ר' אבה בר כהנא" ומן ור' חייה בר אשי נשארו המלות ור' אשי במקום רב אשי, ובמקום בשם רבי ז"ל בשם רב, ובכ"ל מן הפתיחות הנמלא' בכריעות מוזעזאם כתוב ר' אחא [ז"ל ר' אבה] בר כהנא ור' חייה בר אשי בשם רב יוסף ור' לפני לכוון ור' חייה בר אשי. ואולי כשהג' ערך ר' אבה בר כהנא הביא וז"ל: ר' אבה בר כהנא ור' חייה בר אשי בשם רב, כן הביא היוחסין ולא מלאהו עכ"ל. אולם אין ספק שהיוחסין כוון למאמר שלפנינו בפתיחתא, ובמדרש בבלי תענית ל' ע"ב מובא זה בשם עולא סמס וברוך המלות משום עולא לפנינו במדרש הוסיף אחד המגיהים עפ"י מדרש בבלי, ובכ"ל בכריעות מוזעזאם ליתא המלות "משום דעולא": (ריבד) עיין סדה"ד ומנוה הירושלמי דף ק"ב ע"ב בערך מד עוקבא: (ריכה) נדרפס הגי' ר' עזרי' בשם ר' יהודה בר סימון, והמחבר טועב מפסקתא דר"כ פסקא ותאמר

מבוא

ר' עמרם (רכו). א' כ' ראה ה' כי צר לי (רכו) :
 ר' ענן בר יוסף : ג' מ"ד סכות בענן ר' יוסי ור' ברכי' ור' חלבו בשם ר'
 ענן בר יוסף :
 ר' עקיבא (רכה). פתיחא כ"ג : במדרש א' ד' ד"א היתה כאלמנה : א' א'
 חד כותי : ב' ב' בלע ד' : עוד שם : ג' מ"ד סכות בענן : ה' י"ח על הר ציון :

אות פ

ר' פנחס (רכש). פתיחא י"ב בשם ר' הושעיא : פתיחא כ"ב נ"כ בשם ר'
 הושעיא : פתיחא כ"ן : במדרש א' ב' בכה תבכה : א' כ' ראה ה' : א' י"ג שלח
 אש (רל) : ב' א' ההפך עלי בלהות : ב' א' ולא זכר הדום רגליו : ב' ב' בלע ד' בשם
 ר' הושעיא : ב' ב' הרס בעברתו : ב' י"ט קומי רוני בשם ר' אלעזר בר מנחם : ד' ז'
 זכו נוזריה : ד' כ"ב תם עונך בשם ר' אושעיא : ה' א' זכור ה' :

אות צ

ר' צדוק (רלא). א' ה' ה' צריה : א' ט"ז על אלה אני בוכיה : ד' ה' ח' תשך
 משחזר תארם (רלב) :

אות ק

בר קפרא . פתיחא כ"ג : במדרש א' א' העיר רבתי עם :

אות ר

ר' ראובן (רלג) . פתיחא ל"א : במדרש א' ב' ד"א בכה תבכה :
 רב (רלד) . פתיחא כ"ד : עוד שם : פתיחא ל' : ל"ג רב כהנא שאל ממנו : במדרש
 א' ג' גלתה יהודה מעוני : א' ד' דרכי ציון (רלה) : א' י"א כל עמה נאנחים (רלו) ג' י"ג
 הביא בכליותי : ג' ט"ו הבהישני באפר :
 רבי (רלו) . פתיחא ב' (רלה) : פתיחא ל"ג (רלט) : במדרש ב' ב' , בלע ד' : ב' ב'
 י"ט קומי רוני : ג' י"ז ותונח : ג' כ"ט יתן בעפר פיהו : ג' ל"ט מה יתאונן : ה' ט"ז נפלה :
 ה' כ"א חדש ימינו כפרם :
 רבה בר כהנא (רמ) . סוף פתיחא ל"ד :

רבנן

ציון דף קל"א ע"ב וגם שם נחמר ל' עזרי' ור' אבהו בשם ריש לקיש, ובמדעט שו"ע סוף מזמור קל"ז אשך
 נוסף שם מהילקוט. ובטל הילקוט לקח זה מפסיקתא דל"כ הגי' ל' זעירא אמר משום רשב"ל ובילקוט איתח' ל'
 עזרי' בשם רשב"ל, ורחמי נסה"ד ערך ל' עזרי' ל' עזרי' בשם ל' יהודה נר סימון מדרש איכה פ' גדע בחרי
 אף וכוון להמחמר הגי' כמו שחזר בנדפס : (רכו) עיין סדה"ד : (רכז) המחמר לימא בנדפס : (רכח) ידוע
 ונמצא הכנה מאמרים ממנו : (רכט) עיין אודותיו נסה"ד ערך ל' פנחס ובמבוא היושעלמי דף קכ"א ע"ב :
 (רל) בנדפס א"כ יחזק, אבל צו"ח פכ"ו אות ח' ובמדעט שחזל פכ"ד ובמחומא אמור אות ח' הוא כמו
 בכ"י : (רלא) הוא אביו של ר' אלעזר : (רלב) בעל סדה"ד הביא המדעט איכה פ' ה' לריה והביא ג"כ פ' על
 אלה אני בוכיה בן ונת שטענו, הם בני ל' לזוק הסאן שהכירו זה את זה ומחו : (רלג) מכר ציושעלמי ונעל
 קומי ל' מנח, ור' גיבוי אמר משמו עיין סדה"ד ומבוא היושעלמי קכ"ב ע"ב ועיין אגדת מנחם ח"א לז דף 47 :
 (רלד) הוא ראש האמוכאוי ולמד אלל רבי ור' חייה צא"י ויחד לבבל וחזר לא"י צימרי רבי ושג לבבל יוסד שם
 ישיבה נכורה, עיין אודותיו במבוא היושעלמי קכ"ב ע"ב ובס' דד"ו ח"ג לז 147 והלאה. ועיין אגדת אמוראי
 בגל פסק א' דף I—33 : (רלה) בנדפס הגי' ל' אחי : (רלו) בנדפס הגי' רבי אומר : (רלז) דני יהודה מסד
 המשנה נקרא "רבי", "רבינו", "רבינו הקדוש", ועיין אגדת מנחם ח"ב פסק י"ז דף 454 : (רלא) כ"ה גס
 בפסיקתא דל"כ פט"ו פסקא איכה ק"ב ע"ב וביושעלמי הגינה פ"א ח"ז דף ע"ו ע"ב כמו רבי יהודה נשיא, כ"ל
 דני יהודה הנשיא : (רלט) ציושעלמי הגי' בשם רב עיין בפתיחא שם הערה י"ב : (רמ) יש למקור ל' אבא נר

מבוא

יט

רבנן (רמא) . פתיחא ב' : כ"ד : כ"ה : כ"ח : ל"ג : במדרש א' א' היתה כאלמנה :
 א' א' ד"א היתה כאלמנה : א' א' היתה למס : עוד שם : א' ב' בכה תבכה : א' ב' :
 ד"א בכה תבכה תני רשב"י : א' ו' וילכו בלא כת : א' ט' טומאתה בשוליה : א' י"ד
 נתנני ב' : א' י"ט קראתי למאהבי : א' כ"א שמעו כי נאנתה אני : ב' א' איכה יעיב :
 ב' א' ולא זכר הרום רגליו : עוד שם : עוד שם ביחד עם ר' אייבו (רמב) : ג' א' אני
 הגבר (רמב) : ג' ז' גדר בעדי : ג' ח' גם כי אועק : ג' י"ב דרך קשתו : ג' י"ז ותזנת :
 ג' ל"ג כי לא ענה : ג' מ"ב נחננו פשענו : ג' ס"ד תשיב להם גמול : ד' ד' דבק לשון
 יונק : ד' ט"ו סורו טמא : ד' י"ט קלים הי' רודפנו :

אות ש

ר' שילא (רמד) דבי ר' שילא א' ט"ו כי רחק ממני מנחם :
 שמואל (רמה) . פתיחא ב' : במדרש ג' י"ג הביא בכליותי ביחד עם רב : ה' ט"ו
 נפלה עמרת ראשנו :

ר' שמואל (רמו) . א' א' העיר רבתי עם : א' א' היתה למס (רמו) : א' ב' בכה
 תבכה (רמה) : ב' א' ולא זכר הרום רגליו : ג' ו' במחשבים :

ר' שמואל בר אמי . שמואל תני לה בשם ר' שמואל בר אמי פתיחא ב' (רמט) :
 ר' שמואל בר יצחק (רנ) . פתיחא ב' ר' הונא ור' ירמי' בשמו (רנא) : פתיחא
 ל"ג : במדרש א' ג' כל רודפיה (רנב) : א' ד' דרכי ציון (רנג) : א' ט"ו כי רחק ממני
 מנחם , ר' יודן בר' סימון בשמו :

ר' שמואל בר נחמני או בר נחמן (רנד) . פתיחא ה' : כ"ג : כ"ד : ל"ג :
 במדרש א' ב' בכה תבכה : א' י"ג ממרום שלח אש ר' אמי שאל אותו : א' ט"ו על
 אלה אני בוכיה : א' כ' ראה ה' (רנה) : ב' א' איכה יעיב : ב' א' ולא זכר הרום רגליו,
 בשם ר' יונתן (רנו) : ב' ה' היה א' כאויב ר' ברכי' ור' חלבו בשמו : ב' ו' ויחמם כגן
 שזבו : ב' ז' זנת א' ר' ברכי' ור' חלבו ור' איבו בשמו : ב' י"ד נביאיך חזו לך ,
 ביחד עם ר' אלעזר : ג' א' אני הגבר : ג' א' ד"א אני הגבר : ג' כ"ג חדשים לבקרים
 ר' חלבו בשמו : ג' מ"ד סכות בענן : ג' מ"ט עיני נגרה ר' אחא בשמו .

ר

כהנא : (רמא) הטעם הרבנן נאמר לנו על התלמידים בני הישיבה , עיין רש"י ברכות כ"ח ע"א , מ"ז ע"ב ,
 נ"ט ע"א , כ"ב ע"א : (רמב) נדפס בעטות רב כהנא אמר וז"ל רבנן אמרי : (רמד) נזכר בירושלמי ומדרשים
 לעיל בפתיחתה ס' כ"ח אולם נדפס בעטות רב כהנא אמר וז"ל רבנן אמרי : (רמד) נזכר בירושלמי ומדרשים
 עיין סדה"ד עיין אגדת אמוראי ככל ז' 35 : (רמה) הוא שמואל יחמיאה חנכו דכב , והוא האמורא הגדול
 ונזכר הרבה פעמים בירושלמי ובבבלי , עיין אגדת אמוראי ככל ז' 37 : (רמו) עיין סדה"ד ומנוא הירושלמי :
 (רמו) נדפס הגי' א"ר שמואל בר נחמן : (רמה) נדפס הגי' ר' שמעון בר הלפתא : (רמט) בירושלמי ר"ה פ"ג
 ה"ח דף נ"ט ע"א ובפסיקתא דר"כ איכה דף קכ"א ע"א איתא שמואל אמר ולדעתי ז"ל ומני לה בשם ר' שמואל
 בר אחי , ר"ל ויש אשר תני לה בשם ר' שמואל בר אחי , והוא ר' שמואל בר אחי המזכר בירושלמי קידושין
 פ"ג ה"ב דף ק"ט פ"ד : (רנ) הוא מגדולי האמוראים של הדור השלישי ומאמריו באים בהרבה מקומות עיין מנוא
 הירושלמי קכ"ו ע"א : (רנא) בעל סדה"ד הביאו ז' 354 בערך רב שמואל כרב יצחק , והביאו רב הונא ור'
 ירמי' בשם ר' שמואל כרבי יצחק מדרש ריש פתיחתא דאיכה , וכ"ה בירושלמי חגיגה פ"א ה"ג , וז"ע ע"ל הונא
 יאמי בשם תלמידו , וראיתי בילקוט ירמי' ס' ע' רמז רפ"ב ענין זה ר' הונא ר' ירמי' ורב שמואל כרב יצחק ,
 וראוני הגיה כן מעטס הני"ל עכ"ל . המאמר מהפתיחתא טבע מפסיקתא דר"כ איכה (ק"כ ע"ב) וגם שם לאמר
 ר' הונא ור' ירמי' בשם ר' שמואל בר רב יצחק , וכ"ה בירושלמי חגיגה טס , ובילקוט ירמי' טס הוא בעטות ור'
 שמואל בר ר' יצחק , וקטי ר' הונא הו' א' חנכו דשמואל תלמידו דכב , והשני היה בדור הכניעי תלמידו דר'
 ירמי' ועיניהם היטי' ר' הונא ור' ירמי' אמרו בשם ר' שמואל בר יצחק שהי' בדור השלישי מגדולי האמוראים ,
 וכאשר מת קיבל ר' זעירא אצילות עליו , וירושלמי ברכות פ"ג דף ו' ע"א : (רנב) כ"ה בילקוט , ובמדרש בת"ר פ"ב ,
 אבל נדפס גם נדפס ראשון ר' שמואל בר נחמני : (רנג) נדפס בעטות ר' שמואל אמר ר' יצחק וז"ל ר'
 שמואל בר יצחק , כי המעתיק או המדפיס חשב כן הוא ר"ס בשם ר' : (רנד) ר' שמואל בר נחמן הוא ר' שמואל
 בר נחמני , ונזכר הרבה פעמים בירושלמי , עיין סדה"ד , ומנוא הירושלמי קכ"ו ע"א ודל"ו ח"ג ז' 132 .
 ואגדת אמוראי א"ר פרק י"ד ז' 477 . וז' 551 : (רנה) כ"ה נדפס , ובכ"ה הגי' ור' שמעון : (רני) גכ"ט

מבוא

ר' שמעון (רנז). ה' י"ז על זה היה דוח:
 ר' שמעון א' כ' ראה ה' (רנח):
 ר' שמעון בן גמליאל (רנט). פתיחא ל"ג: במדרש ב' ב' בלע ד' (רס): עוד
 שם ד"ה חמש מאות בני סופרים (רסא): ג' י"ז נשיתי טובה: ג' נ"א עיני עוללה: ד'
 ב' בני ציון: ה' ט' בנפשנו נביא לחמנו:
 ר' שמעון בן יוחאי. פתיחא ב' ב' כ"ד: ל"א: במדרש א' ב' ד"א בכה תבכה:
 א' י"ג פריש רשת לרגלי: א' ט"ו ד"א על אלה אני בוכיה (רסב): א' י"ט קראתי
 למאהבי: ב' ט"ו ספקו עליך כפים ר' יוחנן בשמו: ב' ל"ג כי לא ענה:
 ר' שמעון בן לקיש (רסג). פתיחא ב' ב' ט"ו: במדרש א' ב' ד"א בכה תבכה,
 ר' יודן בר נחמי בשמו: א' ג' גלתה יהודה מעוני: ב' י"ט קומי רוני: ד' ט"ו
 סורו סמא:
 ר' שמעון בר אבא (רסד). א' ו' ויצא מן בת ציון ר' סימן בשמו:
 ר' שמעון בן עזאי. ב' ב' בלע ד' (רסה):
 ר' שמעון בן הלפתי (רסו). ג' ט"ז ויגרם (רסז):

אות ת

ר' תנחומא (רסח). א' ט"ז כי רחק ממני מנחם: ד' ו' ויגדל עון בת עמי:
 ר' הנחום בן חנילאי (רסט). פתיחא ל' (רע):
 ר' תנחום בן חנינא (רעא). א' י"ד הכשיל כחי:
 ר' תנחום בר ירמי'. ב' י"ד ויהרג כל מחמדי עין (רעב):
 ר' תנחום בר חיילא עיין ר' תנחום בר חנינא ובהערה רע"א:
 ר' תנחום בר עילאי. ג' מ"א נשא לבכנו. ר' אבא בר זבדי ור' תנחום בר
 עילאי ור' יאשיה נפקין לתעניתא (רעג):

ז) הקדמונים אשר הביאו את המדרש איכה.

המדרש הזה על מגילת איכה היה ערוך ומסודר לפני הגאונים והקדמונים
 והשתמשו בו אם בעניני הלכה ואם בעניני הגדה, והביאו מאמרים רבים ממנו. והנה
 אתן

נדפס וגם נדפס ראשון רק הגי' בשם ר' יוחנן, אבל נדפוסים אחרונים נעשות ר' ישמעאל צד נחמתי בשם
 ר' יוחנן: (רנז) נזכר הכנה פעמים בירושלמי ובבבלי עיין אגדת אמוראי ח"י פקק ט"ז נד 552: (רנח) נדפס
 הגי' ור' ישמעאל צד נחמתי, וכן הביא הערוך בערך נש כמו שהוא נדפס: (רנט) ידוע ומפורסם עיין בחריטת
 בסק"ד ועיין אגדת תנאים ח"ב פקק י' נד 322: (רס) נדפס נעשות ור' גמליאל וז"ל ור' שמעון בן גמליאל:
 (רסא) עיין נדפס שם מה שכתבתי בהערה פ"ד: (רסב) נדפס נעשות ריב"ל: (רסג) הוא ריש לקיש עיין
 בערכו והוא תלמיד ר' יוחנן עיין סד"ד ומבוא בירושלמי ובס' דד"ו ח"ג נד 80: (רסד) נזכר הכנה פעמים
 בירושלמי והוא ר' שמעון קסם עיין בסק"ד והביא שם גם דברי המדרש שלפנינו: (רסה) נדפס וכן עזאי
 ל"ל ור' שמעון בן עזאי ועיין אגדת תנאים ח"א פקק י"ג סי' ע"ו: (רסו) אחד מן הזקנים שבדור, וזר סמוך
 לגבריאל או לפורי, עיין סד"ד ומבוא בירושלמי קכ"ח ע"ב ואגדת תנאים ח"ב נד 530: (רסז) לעול א'
 ב' ד"ה בכה תבכה נשנה המאמר הזה ושם הגי' ור' ישמעאל ע"ש בהערה שלי: (רסח) ר' תנחומא קסם, ר'
 תנחומא צד אבא, ור' תנחומא צדבי הוא אחד, והוא רבי תנחומא הרדקן אשר מיוחס אליו המדרש תנחומא,
 עיין אודותיו במבוא התנחומא פקק א': (רסט) נזכר בירושלמי ובבבלי ומדרשים עיין סד"ד ואגדת אמוראי
 ח"י נד 130: (רע) בעל סד"ד נדפס ר' תנחום צד חילאי בשם מדרש איכה פ' נחפסה דרכינו ולאס בגי'
 הנדפס, אבל בכ"י הגי' ר' תנחום צד עילאי עיין בערכו: (רעא) בעל סד"ד הביא שמו מן בירושלמי
 ברכות פ"ד דף ח' ע"ב ולא בשם המדרש כי נדפס הגי' ר' תנחום צד ירמי', והביאו בערכו בשם המדרש
 איכה, והמאמר נשנה בשו"ת סוף תנחומא ל"א ושם הגי' ר' תנחומא צד ירמי': (רעב) נדפס ר' תנחום צד חילאי, ובירושלמי
 ר' תנחום צד ירמי', אבל בכ"י הגי' ר' תנחומא צד ירמי': (רעג) נדפס ר' תנחום צד חילאי, ובירושלמי
 תפנית פ"א ה"א דף ח' ע"א ושם הגי' ר' נח צד זבדא, ור' תנחום צד חילאי ור' יאשיה כמו שהוא
 בכ"י שלפנינו. ובעל סד"ד הביא בערך ר' תנחום צד חילאי המאמר מהמדרש שלפנינו (כמו שאו נדפס)
 בפנים ועיין זה בירושלמי רפ"ב דמעטות ר' תנחום צד עילאי ור' אבא צו' [ל"ל ור' בא]: